

De Limburger heten u welkom

Door Okke Last

© Barend Last

Inleiding: De laatste mag het licht uit doen...

Bijna 35 jaar hielden we Ponykampen in de Belgische Voerstreek. Daar had mijn moeder voor dit doel een oud boerderijtje gekocht, waar iedereen naar hartenlust mocht timmeren, en dat hierdoor al snel de naam 'Huize Provisorisch' kreeg, temeer er minder op kwaliteit gelet werd, maar veeleer op kwantiteit. De 'verbeteringen' hoefden niet mooi te zijn, er werd niet gebouwd voor de eeuwigheid of duurzaamheid, als het maar tijdelijk dienst kon doen, dan was het al heel mooi. Nu, bijna 35 jaar later, wordt het boerderijtje verkocht, wellicht aan iemand met een droom, en dit keer liefst ook met twee rechterhanden...

Als de stenen toch eens konden vertellen!

Ik ben de laatste die vertrekt, ik mag het licht uitdoen, de deur achter me dicht trekken.

Het einde van een era, een tijdspanne van behelpen, van ongemak, maar vooral een tijdperk van plezier. Menig hart gaat sneller kloppen als men denkt aan de belevenissen hier, een boerderijtje waaraan de herinneringen zoet zijn.

Weet je wat? Ik zal de stenen helpen hun verhaal te vertellen, ga er maar even voor zitten, pak er een kop koffie bij, neem de tijd...

Hoofdstuk 1: Hoe het allemaal begon

Er was eens...

Er was eens een prinses.

Die prinses heette Miek. Tjonge. Niet echt een prinsessen naam.

Maar dit is dan ook geen echt sprookje, al zijn er zeker overeenkomsten.

Laat ik dan maar opnieuw beginnen. Een vrouw. Een vrouw die Miek heet.

Mijn moeder. Ik moet wel hiermee beginnen, want nadat ik de eerste versie van dit verhaal had geschreven, zei iedereen die het las 'Oh, wat leuk, dat verhaal over jullie boerderijtje, maar vertel ons ook eens wat meer over Miek, die moeder van je!' Nou, goed dan. Hoewel het niet mijn bedoeling was om een boek over mijn moeder te schrijven, moet ik haar toch iets uitvoeriger aan jullie voorstellen. En hoewel ik menige aanvaring met haar heb gehad, mag ik wel nog even zeggen dat ik er trots op ben zo'n moeder te hebben?!

Eind jaren 50 woonden wij in Amsterdam. Miek was daar danseres.

Dansen was haar lust en leven. Zeer tegen de zin van haar moeder in, die vond dat haar jongste dochter beter gewoon iets kon zijn als een masseuse -waarschijnlijk omdat ze zelf vaker last had van reuma, en het dus handig was iemand in je nabijheid te hebben die 'de kneepjes van het vak' kent-, tegen de zin van háár moeder dus, had Miek danslessen genomen, en om die te kunnen betalen, draaide ze mee in het Nederlandstalig cabaret.

Destijds nog redelijk onbekende namen, minder bekend dan nu. In die tijd zonder computers of zelfs maar televisie, gingen mensen nog regelmatig naar de bioscoop en naar het theater om je te laten vermaken.

Het was de tijd dat er in de films vooral veel werd gezongen en gedanst, en de shows in het theater konden wat dat betreft niet achter blijven. Dus ook daar programma's met veel liedjes en dansen.

Had Miek een betere zangstem gehad, dan was ze zelf wellicht ook bekender geworden. Miek werd ingehuurd en kreeg per avond twee gulden vijftig. Cabaret dat toen nog de Revue werd genoemd.

Destijds al redelijk bekend, cabaret bij zowel Toon Hermans als bij Wim Sonneveld.

Miek was heel veelzijdig en was zelf opgegroeid in het kindercircus 'De Vrolijke Brigade' dat haar moeder voor de oorlog al had opgezet in Amsterdam, na de oorlog voortgezet onder de naam 'Kindercircus Elleboog'. Na de oorlog speelde Miek ook kleine rollen bij het toneel, onder andere bij het Amsterdams Toneel en bij Albert van Dalsum.

Door heel spaarzaam te zijn en zichzelf van alles te ontfagen, spaarde Miekje voldoende bijeen om balletles te kunnen nemen bij Kurt Jooss in Essen, leider van een expressionistische dansgroep, de bedenker van de 'Ausdruckstanz' en als zodanig voorloper van Pina Bausch.

Miek was een gedreven leerling, die niet alleen werkte aan haar eigen rol binnen de balletgroep, maar 'gemakshalve' ook de rol van een der prima ballerina's instudeerde, en dus, toen de nood een keer aan de man kwam, meteen kon inspringen.

Miek ten voeten uit, altijd meer doen dan er verwacht werd, klaar staan om meteen in te kunnen vallen. In Essen leerde ze ook haar eerste man kennen, toekomstig vader van Marc. Zelfs bijna hoogzwanger van Marc reisde ze nog met het corps de ballet naar Engeland. Helaas kreeg Kurt Jooss daar zoveel tegenwerking van de fiscale autoriteiten, dat de balletgroep meteen ontbonden moest worden.

Miek kwam terug, beviel van haar eerste zoon, en vanwege persoonlijke redenen besloot ze niet bij de

vader van Marc te blijven, maar terug te keren naar Nederland.

Hierna kwam ze bij het Scapinoballet van Hans Snoek, die zelf ook bij Kurt Jooss had gedanst en waar Miek andermaal opviel door haar improvisatietalent. Spoedig was ze de vervangster van Hans Snoek.

Ergens gedurende deze tijd leerde ze mijn vader kennen en besloot ze met hem samen verder te leven. Dat hij al getrouwd was en reeds 3 kinderen had, maakte het leven niet bepaald gemakkelijker, maar ach, Miek zat daar niet zo mee. Uit hun relatie kwam ik weer voort.

Mijn vader was toentertijd vertegenwoordiger voor een grote houtfirma. Eigengereid, charmant, met humor, tikkeltje driftig. Hij droomde van een eigen zaak en Miek wilde hem daar best bij helpen. Samen hadden ze best originele ideeën, die eerst -door anderen- werden 'verworpen', maar niet veel later toch met veel succes werden uitgevoerd.

Mijn vader ploos regelmatig de advertenties in het weekblad Elsevier uit en kwam zodoende een advertentie tegen van iemand die zijn winst had gemaakt in de verfindustrie, en die nu opnieuw een goede investering zocht.

Miek en mijn vader hadden net een reis door zuid Duitsland gemaakt en hadden daarbij een snelkookpan 'ontdekt', en een concept bedacht hoe het ding te verbeteren viel. Mijn vader zocht contact met de geldschiet, die het idee wel zag zitten, Miek wist in Amsterdam nog ergens een kleine machinefabriek en zo werd het idee uitgewerkt en de productielijn opgezet.

Samen met mijn vader zette Miek vervolgens een verkooplijn op, en al snel bleek de snelkookpan een zeer gewild artikel.

De gezondheid van hun jongste kind -ik dus- liet helaas te wensen over en de doctoren vonden het verstandiger als we zouden verhuizen naar een plek met schonere lucht.

Het Gooi was ver genoeg geweest, maar mijn moeder had reeds een grappig klein vakantiehuisje gekocht te Eperheide en samen met een plaatselijke metselaar had ze het opgeknapt tot iets dat nog steeds een van de meest gefotografeerde vakwerkhuisjes van Limburg is.

Tot dan toe werden de vakwerkhuisjes in Limburg geheel in pastelkeuren geschilderd, blauw, geel of roze, en dat inclusief de balken. Miek vond echter de zuid Duitse variant veel mooier, waarbij de vlakken leem wit gekalkt werden, en de balken zwart geteerd. Tegenwoordig is er nergens meer een pastelkeurig huis te vinden in heel Limburg, iedereen is Miek gevolgd in de gekozen zwart/witte kleurstelling, en iedereen is er van overtuigd dat dit de originele manier is.

In de buurt van dit vakantiehuisje lag een verlaten kasteeltje, een mooi Herenhuis met een fraai trapgeveltje, kasteel Karsveld, in het dal van het riviertje de Gulp, tussen Slenaken en Gulpen in. Het kasteeltje was niet meer bewoond, het van oorsprong leidendak beschadigd. De huiseigenaren hadden geen geld om er opnieuw leien op te laten leggen en overwogen er dan maar een plat dak van te laten maken, met rollen teerpapier.

Zoals gezegd verdienden mijn ouders op dat moment goed aan de verkoop van die snelkookpannen en zij stelden de eigenaren voor de kosten van een nieuw dak voor te schieten en vervolgens met de huur te verrekenen.

Het wonen op een kasteeltje sprak mijn ouders wel aan, de bovenwoning aan de korte Nieuwendijk in hartje Amsterdam begon hen toch al te vervelen, temeer de woning behalve een vreselijk steile trap, ook te weinig ruimte bood, temeer de kinderen uit mijn vaders huwelijk ook min of meer bij ons introkken.

Bovendien, zo heel vreselijk ver weg lag zuid Limburg nou ook weer niet, er was nog geen fileprobleem in Nederland, ze deden er hooguit 2½ uur over.

Zo kwam ik dus op mijn vijfde in Slenaken te wonen, een toentertijd nog zeer Katholiek nest, ik jong genoeg nog om me te leren aan te passen.

Mijn broer Marc echter, had daar na negen jaar in een grote stad geleefd te hebben, veel meer moeite mee.

Verkopen is een vak apart. Hoe gewild een artikel ook is, je moet het telkens opnieuw aanprijzen, proberen een ander over te halen het te kopen.

Het schenkt voldoening als het lukt, maar als je een product als een snelkookpan verkoopt, dan kun je er wel aan werken dat de verkoopmethode verbeterd, maar de daadwerkelijke verkoop moet iedere keer opnieuw gebeuren, en is steeds eenmalig.

Ter bevordering van de verkoop kwam Miek op het idee een verkoopfilm te laten maken, een zeker voor die tijd ongebruikelijke methode.

Miek schreef een script, huurde cameramensen in, regelde een circustent voor de opnames. In dit filmpje werd de werking van een snelkookpan aan de hand van een gelukkig gezinnetje -ons gezinnetje natuurlijk- uit de doeken gedaan. Mijn persoonlijke aanval op de dampende zachtgekookte aardappelen hebben menig huisvrouw vertedert doen besluiten ook zo een pan te kopen.

Mijn ouders huurden vervolgens bioscoopzaaltjes af, verdeelden de avond tevoren folders in de omliggende wijk, beloofden iedere gast een kopje verse groentesoep en een klein presentje, en de volgende middag werd dan eerst het filmpje vertoond aan meestal volle zalen, waarna er verkocht werd.

Miek bedacht ook nog het psychologische trucje de aanwezige dames voor te houden dat ze zelfstandig genoeg moesten zijn om, na dit filmpje én het proeven van de soep, zelf te bepalen of ze een dergelijke pan konden gebruiken. Er waren verder geen andere verkooppunten, als de aspirant-koper eerst nog met haar man moest overleggen over deze mogelijke uitgave, dan konden ze de aanschaf maar beter laten lopen. Aangesproken in hun zelfstandigheid, kwamen de meeste vrouwen meteen een pan kopen.

Nou was het ook een goede pan, die vele voordelen bood, onder andere dat het eten er warm in bleef en er geen vitamines verloren gingen. Vooral buurten met veel industrie, zoals de mijnen in de oostelijke mijnstreek, waren goede afnemers.

Miek vond dat ze mijn vader wel genoeg had geholpen bij de verkoop van de snelkookpannen, persoonlijk wilde ze toch liever iets anders doen.

In de eerste plaats wilde ze voldoende tijd hebben haar kinderen op te vangen als ze uit school kwamen, huismoeder zijn.

De familie van de vader van Marc voelde zich schuldig en bood Miek aan een alimentatiebedrag in een keer te betalen, voor zijn opvoeding totdat Marc 18 was. Zou hij dan de middelbare school hebben afgerond en willen gaan studeren, mocht hij opnieuw aankloppen. Miek ging daarop in en kreeg zodoende een leuk bedrag in een keer ter beschikking. Ze besloot het bedrag te besteden aan een zinvolle toekomstplanning.

Na het lezen van een boekje over een tot dan toe vrij onbekend paardenras, de IJslander, van de Duitse schrijfster Ursulla Bruns, leek het Miek wel leuk om iets met paarden te gaan doen.

Zelf kwam Miek uit een zeer sociaal en creatief nest. Haar vader, Jef Last, was schrijver van vooral op arbeiders gerichte literatuur, haar moeder Ida ter Haar, was als maatschappelijk werkster de

oprichtster van het Kindercircus Elleboog in Amsterdam.

Naast het werk van haar moeder met kansarme jongeren uit de Jordaan, hield ze ook zomerkampen voor kinderen op Texel. Zoiets leek Miek ook leuk om te doen, maar dan met paarden om mee bezig te zijn in plaats van de zee.

Dat ze zelf nog nooit iets gedaan had met paarden, mocht de pret niet drukken, alles is te leren, nietwaar?

Miek bezocht de schrijfster Bruns persoonlijk en kocht meteen haar eerste eigen paarden.

Hoofdstuk 2: IJslanders

Paarden zijn er in alle maten en soorten.

Er is voor ieder wel iets te vinden, zeker de laatste jaren zijn de verschillende rassen duidelijker voor het voetlicht gekomen.

Wat echter licht vergeten wordt, is dat de meeste rassen tot een paar jaar geleden vooral gefokt werden voor het vlees. Persoonlijk ben ik er niet weg van, maar paardenvlees is iets zoeter dan rundvlees, ook iets steviger. Ook het gebruik van paardenhaar is niet onbekend, het staat vooral voor stevigheid en duurzaamheid, een bankstel van paardenhaar gaat een leven lang mee, in strijkstokken van violen zorgt het voor mooie geluiden, en Damocles had er alle vertrouwen in dat het zwaard dat boven zijn hoofd werd opgehangen aan een paardenhaar, niet snel omlaag zou komen.

De IJslander is een kleiner paard, groot genoeg om door volwassenen bereden te kunnen worden. Het ras is door de afgelegen plaats redelijk origineel gebleven, nadat het een mengelmoesje was van paardenrassen die de Vikingen en de Saksen meenamen naar het eiland. Maar hoe geweldig iedereen het ras ook vindt, 70% van het fokkerij-product is nog steeds voor de vleesmolen bedoeld.

Het ras kenmerkt zich vooral door de aanpassing aan guur weer, en de soberheid van voedsel om te kunnen overleven. Op IJsland wordt het grootste deel tijdens de winter aan haar lot overgelaten, wat niet sterk genoeg is haalt de lente niet.

Wij hebben de IJslander leren kennen als een zachtaardig, karaktervol en lief dier, dat zich graag voor je wil inspannen, zeker als je het dier zoveel mogelijk in zijn waarde laat. Het gekke is dat dit ook bij veel mensen op gaat.

Het is ons een ideaal paard gebleken om met kinderen te werken, zelfs opgezadeld te kunnen berijden. Wat echter wél van belang is gebleken, is dat je, wil je betrouwbare paarden hebben, de opvoeding zelf ter hand moet nemen en het veulen zo snel mogelijk na de geboorte moet laten wennen aan de mens. Dit klinkt heel aanvaardbaar, maar de meeste paardenfokkers doen dit niet!

Door de jaren heen is het merendeel van onze kudde aan elkaar verwant, en omdat wij hebben gezorgd voor grote weilanden, hebben onze paarden veel van hun oorspronkelijkheid kunnen bewaren. Bij mijn paarden kun je nog werkelijk spreken van een kudde, met alle oorspronkelijke sociale achtergronden. Er is voldoende ruimte voor spel én vlucht.

Door de jaren heen zijn we ook steeds meer gaan letten op het natuurlijk gedrag van paarden in het algemeen, hetgeen weer heeft geleid tot minder ongelukken tijdens onze lessen.

Verderop in dit verhaal zal ik daar nog wel voorbeelden van geven, voorlopig volstaat dat Miek dus met dit ras aan de slag ging.

Ik spreek hier over het begin van de zestiger jaren. De tijd dat de meeste boeren hun paarden naar het slachthuis stuurden en de tractor zijn intrede deed.

Hun paarden waren nog van het ambachtelijke soort, van die grote stevige dikbillen, met afgeknipte staartjes, die nog kracht zetten met hun poten en hooguit door de boerenzoons op weg naar huis werden bereden. Werkpaarden.

Rijpaarden waren andere dieren. De adel, de landeigenaren, de mensen met te veel geld en invloed, die reden bovenop paarden, ze leken bijna niet op de werkpaarden. Rijpaarden waren elitair, niet voor het gewone volk weggelegd, feitelijk vond iedere boer het ook onzinnig om een dier alleen te houden om er bovenop te gaan zitten.

Terwijl de nieuwe tractor net lekker staat te pruttelen, hier en daar de oude motoren voor het aandrijven van deze of gene machinekracht biedend, terwijl de lange leren aandrijfassen over hun assen vliegen, een onmiskenbaar geluid producerend, telkens als de naden elkaar afwisselen, en de

boer gelukkig doet glimlachen, begint die malle stadse juffrouw van de burens in het kasteeltje met kleine, onooglijke paardjes, om kinderen op te laten rijden.

Ik durf te wedden dat de boer die avond nog lang heeft liggen lachen, schuddebuikend naast zijn vrouw, over zoveel dwaasheid.

Hij gaf Miek hooguit één jaar, meer niet. Nu toch alweer 49 jaar geleden!

Om anderen iets te kunnen leren, moet je het eerst zelf kunnen. Voor ons, de 2 zoontjes, werden Shetlanders aangeschaft, Kaspertje voor mij en Reintje voor Marc.

Kasper had voor de kar gelopen, voor een melkboer of zo, Reintje was gewoon een kreng. Kasper kon draven, eindeloos draven, langzaam draven, harder draven, hard draven...

De draf van een paard is een vreselijke gang, waarbij de ruiter vooral op en neer gestuiterd wordt.

Karrepaarden hoeven niet te kunnen galopperen, die moeten vooral kunnen draven. En van draven krijg je vooral zadelpijn. Toch is het heel belangrijk voor iedere ruiter eerst goed te leren draven, waarna, als een soort beloning, de galop gedaan mag worden. Tijdens het galopperen word je als ruiter heen en weer gewiegd, veel aangenamer dus.

Wij kregen les van iemand die op de fiets naast ons mee reed en aanwijzingen gaf.

Maar terwijl mijn ouders reeds heerlijk in galop gingen, draafde Kasper er nog lustig tussendoor. In mijn herinnering heb ik het eerste jaar behalve veel gedraafd, vooral veel gehuild, ik had er blijkbaar minder plezier in dan verwacht. Als het gezelschap dan even wat langzamer reed, vroeg ik mijn moeder of ik er asjeblijft van af mocht.

Miek was toen al heel meegaand, ik mocht er best afstappen als ik wilde, maar ik moest wel bedenken dat ik dan vervolgens 10 kilometer in mijn eentje naar huis moest lopen, zij wachten niet op me... En hup, daar gingen ze weer, met een brullend zoontje op een dravend Shetlandertje achter zich aan.

Miek probeerde nog of het mogelijk was balletles te gaan geven in Gulpen, maar de enige die een zaaltje had waar zoiets kon, was de kerk, die geleid werd door een Deken.

Mijn moeder vroeg dus een gesprek aan met de Deken.

Deze wilde eerst en vooral weten of Miek katholiek was. Nee, dat was ze niet, maar ze was wel bevoegd om balletles te geven, daar ging het feitelijk toch om? 'Als u geen katholiek bent, dan sta ik niet toe dat u hier balletles gaat geven, niet hier in ons zaaltje, en verder ook nergens hier in Gulpen! Mocht het u toch lukken elders een ruimte te vinden, dan zal ik u vanaf de kansel vervloeken en de ouders die hun kinderen toch naar u toesturen in de ban doen...'

Miek heeft dat nooit zo goed begrepen, al kreeg ze wel vaker tegenwerking vanuit de katholieke hoek. Ik vraag me toch af of het feit dat haar vader, Jef Last, een van de initiatiefnemers is geweest van een eerste Socialistische vakbond voor de Limburgse mijnwerkers, enige jaren daarvoor, niet de feitelijke aanleiding is geweest hiertoe. Dat moet in ieder geval ten tijde geweest zijn dat de Deken gewijd is...

Hoofdstuk 3: De eerste jaren

Het dak kwam er op, het kasteeltje werd ingericht, veelal met prachtige kasten en meubilair dat Miek toentertijd voor een prikkie op het Waterlooplein kon kopen.

Kortom, al spoedig was het weer een prachtig buitenhuis, zeer ten spijt van de eigenaren van het kasteel. Zonder Miek aan zijn zijde verliep de verkoop der pannen minder goed als gehoopt door mijn vader, en door een blunder voor de nationale televisie, bleven de zalen opeens geheel leeg. Een minder aangename tijd volgde, met veel geruzie en wederzijdse pesterijen.

De Ponyclub was inmiddels te Maastricht opgezet en zorgde voor karige, maar toch regelmatige inkomsten. Dit kwam vooral omdat Miek graag een idealistische Ponyclub wilde hebben, het moest zo laagdrempelig mogelijk zijn, zodat de kosten per rijles geen probleem zouden vormen.

Omdat paardrijden vooral meisjes aansprak, maakte Miek daar ook maar meteen een speerpunt van, behalve handbal en ballet waren er toentertijd geen meisjessporten.

Dat de meeste kinderen toch uit welgestelde families kwamen, nou ja, daarom kun je je idealen nog wel blijven nastreven, nietwaar? Paardenhouderij is al geen vetpot, maar als je dan ook nog met minimale tarieven werkt, word je er zeker niet rijker van. Dat spiegelde zich weer in alles, tot aan de voornamelijk oude besteledenden waarin we reden.

Ook was Miek reeds in het kasteeltje begonnen met Ponykampen, waar de eigenaren van het kasteel een aanleiding in zagen de huur te proberen op te zeggen, daar er in het contract stond dat het kasteel niet als hotel zou worden gebruikt. De eigenaren vonden het nu toch wel jammer dat het verhuurd was en zochten mogelijkheden het kasteel weer terug te krijgen.

Halsoverkop moest Miek elders slaappleats regelen voor de gasten. Het is niet de uiteindelijke reden geweest dat mijn vader het kasteel niet veel later kwijtraakte, maar het had de opzet van de Ponykampen wel flink bemoeilijkt.

Tussen mijn vader en moeder boterde het niet meer al te best, dus gingen ze uit elkaar, mijn vader bleef op Karsveld wonen.

Mijn vader en moeder hadden tot dan toe een gezamenlijke bankrekening. Alleen, mijn moeder kon wel geld storten, maar het niet opnemen. Zoals mijn vader tegen haar zei: "Alles wat van jou is, is van mij, en alles wat van mij is, is ook van mij..."

Duidelijkheid, daar hou ik wel van. Hij had zich door de jaren over de spaartegoeden ontfemd en zodoende vertrok Miek met haar 2 zoontjes, de paarden en nog wat schamele bezittingen, maar verder zonder ene cent.

Niet veel later werd mijn vader zelf uit het kasteel gegooid, notabene de advocaat van de eigenaren had vriendschap gesloten met mijn vader en bood aan om op het kasteel te passen als mijn vader weg was, drong zelfs aan daar een kleine vergoeding voor te willen betalen en pát's, was het onderhuur. Erg slim gespeeld, in totaal hebben we nog geen 5 jaar in het kasteel gewoond.

Miek zocht en vond een leegstaand boerderijtje in de buurt, met weiland achter het huis en wij verhuisden dus naar het volgende dal, het Geuldal nabij Epen.

Dit boerderijtje was een gouden greep.

Paardrijden wordt door velen gezien als een échte meidensport.

Over het waarom, daar heeft iedereen een eigen mening over. Wat de mijne betreft, vroeg ik me niet alleen maar af waarom juist meisjes zich zo aangetrokken tot paarden voelen, maar waarom juist jongens het zo rond hun 12e jaar laten afweten. Tot dan rijden er namelijk best meer jongetjes, maar

dan stoppen ze plotseling.

Volgens mij heeft dat vooral te maken met de zelfbewustwording van jongens, die zo rond hun 12e plaats vindt, het speelse gaat er dan een beetje af, je spieren ontwikkelen zich plotseling meer, je krijgt haargroei op bepaalde plaatsen, je merkt dat meisjes toch echt anders zijn.

Niet alleen worden jongeren nu zelfbewuster, jongens worden zich ook bewust van hoe ze over komen op anderen, ze voelen dat ze meer bekeken worden als mogelijke kandidaten. Vaardigheden worden opeens belangrijk, of juist het gemis daarvan.

Bij een paardenclub zitten steeds veel meiden en dus voelen de jongens zich hier ook meer bekeken, iets dat niet altijd gewenst is, want je wil als jongen graag opvallen door goede prestaties.

Tegenvallende prestaties kun je dus maar beter zoveel mogelijk proberen te verdoezelen, want voor het gevoel levert het alleen maar minpunten op als het fout gaat. De angst voor het fout gaan, voor het afgaan in de ogen van de groep, wordt hierdoor enorm versterkt.

Jongens worden bang dat ze bijvoorbeeld van hun paard af zullen vallen, waarna natuurlijk de hele groep -let wel, voornamelijk meiden dus- hun zullen uitlachen!

Om vooral geen negatieve aandacht te trekken, stoppen de meeste jongens dan ook met paardrijden, zo rond hun 12e, en gaan meestal over op voetballen, een sport waarbij de negatieve kanten minder snel opvallen, iedereen mist regelmatig een bal...

Jongens die in hun pubertijd wél blijven paardrijden, ontwikkelen zich al spoedig tot echte binken en zijn ook erg geliefd bij de meiden, maar in tegenstelling van wat je zou verwachten, ontwikkelen ze zich als ruiter niet als ruw of overdreven krachtig, maar veeleer in verfijning.

Meisjes zitten er niet mee hoe ze in de ogen van de groep overkomen als het eens minder goed gaat, of als ze van hun paard af donderen, ze gaan paarden steeds meer zien als hun op een na beste vriend, een vriend met een steeds luisterend oor, een sterke vriend bovendien die alles wel wil doen voor je.

Dressuur staat vooral voor verfijning. Dressuur, dat is voor de meeste mensen in een soort grote zandbak rondrijden en proberen het paard oefeningen te laten doen, waarbij allerlei zaken van belang zijn. De gegeven bevelen aan het paard, moeten zo klein en onzichtbaar mogelijk worden, de beheersing van het paard maximaal.

Kijk je bijvoorbeeld naar Anky van Grunsven, dan zie je haar amper aanwijzingen geven aan haar paard, die wel lijkt te dansen door het zand, een eenheid vormend met de ruiter. Anky geeft wel aanwijzingen, met haar handen, met haar hakken, kuiten, knieën, met haar zit en gewicht, maar het is bijna niet te zien. Heel erg knap, maar je moet ervan houden.

In dit licht bezien vind ik het nogal raar dat je op alle maneges steeds begint met dressuur, of beter gezegd: dat word je verteld dat je met dressuur bezig bent. Aanvankelijk ben je alleen maar bezig te leren zitten op een paard, te leren hoe je een paard kunt besturen, hoe je hem met schoppen in de buik en trekken aan de mond dingen kunt laten doen, die het uit zichzelf nooit zo zou doen. Maar goed, ik dwaal af, het volstaat te weten wat dressuur is. Als je het goed doet, is het een soort hogeschool in het paardrijden dus.

Meisjes zijn er beter in dan jongens. Jongens -en als het groot is, mannen- zijn bij paardrijden vooral te vinden in de takken van sport waarin het juist veel meer gaat om kracht en uitdaging, zoals bij het springen, bij hardloophwedstrijden of military, waar het vooral om uitersten gaat, hoger, sneller, gevaarlijker. Grappig is wel dat zowel het western rijden als het endurance -lange afstandsrijden- bij beiden evenveel in trek is.

Afgezien dat de ponyclub vooral gericht was op meisjes, wilde Miek dat het paardrijden voor iedereen betaalbaar zou zijn. Tot dan toe was paardrijden altijd iets elitairs geweest. Het is nog steeds zo dat het

bezit van een paard een soort legitiem visitekaartje is van rijkdom -ook niet zo vreemd, want ze kosten vaak bakken met geld.

Miek wilde daar tegenin gaan en berekende dus een minimumprijs, hetgeen ze jarenlang heeft weten vol te houden.

Omdat de ponyclub alleen niet voldoende opbrengst leverde, en de lessen tijdens de zomervakanties uitvielen, begon Miek met het geven van ponykampen.

De gasten die kwamen, bleven een hele week. Paardrijden stond natuurlijk voorop, daarnaast werden er rare spelletjes gedaan, verder was het verblijf inclusief. De prijs was (is) gebaseerd op het aantal uur paardrijden, de rest kreeg je er gratis bij. Hierdoor zag Miek haar ponykamp dus ook niet als een hotel of pension, het eten en slapen werd verder niet gerekend, je kreeg het bij de lessen.

Hoofdstuk 4: Ponyfarm de Vrijbuiters

In Epen hadden we een prachtige plek, halverwege de heuvel, magnifiek uitzicht, Camerig 13. Het was een leuk boerderijtje met een geweldig mooie ligging. Er was een grote inbandige hooizolder en er waren stallen, bovendien 2 hectare weiland achter het huis. Ook de directe nabijheid van de Vijlener bossen was een unicum, hier begon in principe zowel de Eifel als de Ardennen, kilometers bos en natuur.

Ook de Geul, toen nog redelijk schoon, lag als zwemwater dichtbij.

Niets zo heerlijk dan picknicken aan de waterkant.

Met simpele ingrepen zorgde Miek voor gezelligheid.

Ponykampen tijdens alle schoolvakanties, maar ook themaweken voor scholen en groepen kwamen voor. Alles was netjes en overzichtelijk.

Miek besloot nog tot een parttime opleiding sociale academie, mijn broer Marc ging al spoedig elders wonen, in eerste instantie dichterbij zijn school in Heerlen, later verhuisde hij naar Utrecht, en zodoende bleven Miek en ik dus in het boerderijtje wonen. Miek hield alle schoolvakanties ponykampen en soms kwamen er ook hele schoolklassen een weekje paardrijden.

Alleen in de aanlooptijd heeft Miek nog wat andere banen ernaast gedaan, zoals fysiotherapie in Maastricht -wat de door haar moeder geëiste opleiding geweest was- en ook heeft ze nog een tijd balletles gegeven in Ommen, niet bepaald naast de deur. Verder leurde ze nog met naaimachines. Van opgeven kon geen sprake zijn.

Maar het paardenbedrijfje liep al snel beter, we kregen een beetje te veel paarden en Miek bedacht dat het slim was om weiland te zoeken in Duitsland, waar meer vraag was naar paarden.

Samen met mijn vader -helemaal voorbij was hun relatie nog niet- kocht ze een onbekend paardenras in, kleine Joegoslavische bergpaardjes uit Bosnië, ook wel Bosniërs genaamd.

Inkoop was relatief goedkoop en mijn vader dacht dat ze met een kleine winst wel snel te verkopen zouden zijn. Samen kochten ze een wagonlading vol met Bosniërs en lieten deze naar Aken transporteren. Ondanks dat mijn moeder nu toch al een paar jaar paarden had, wisten zij veel over paarden?

Die Bosniërs, 'n stuk of 25, werden ergens in zuid Duitsland in een wagon gedreven en zonder een teken dat het hier ging om een wagon vol levende have, werd die naar Aken gebracht. Geen verzorging onderweg, geen eten, geen drinken, geen waarschuwingen bij het rangeren, niets van dat al.

Onderweg werd de wagon ook nog een verkeerde richting op gestuurd, waardoor de dieren pas na 3 dagen moe, hongerig, dorstig en reuze angstig in Aken aankwamen. Onderweg was er bovendien nog een veulen geboren en had 'n ander paard een oog verloren.

Tja, daar schrok Miek wel van, die wilde zich zo snel mogelijk over ze ontfermen natuurlijk. De paarden werden op een vrachtwagen geladen en naar ons boerderijtje gebracht, waar op dat moment ook andere paarden van ons stonden.

Een quarantaine was beter geweest.

Het duurde niet lang of alle paarden werden ziek, onbehoorlijk ziek! Droes!

Droes is een zeer besmettelijke ziekte die alleen voorkomt bij paarden, ezels en muilieren en wordt veroorzaakt door de bacterie *Streptococcus equi*. Droes kan voorkomen op elke leeftijd en bij elk ras. Droes is pijnlijk, en moeilijk te behandelen. De meest voorkomende vorm is Keeldroes, een etterige ontsteking van de keel en de keelklieren aan het hoofd.

En een week later begon het ponykamp...

Laat ik volstaan met het feit dat er liters pus uitspoot en dat er ook een paar paarden aan zijn overleden.

Het onbekende ponyras bleek bovendien niet zo goed verkoopbaar als gehoopt, waardoor er ook wel vermenging met ons eigen IJslander ras plaatsvond. Nog steeds heb ik paarden met in de verre verte Bosnisch bloed.

Wel bleek dat er voldoende animo was nabij Aken om nog een ponyclub te beginnen. Omdat ons woonhuis in Epen zo ongeveer precies tussen Maastricht en Aken in lag, hield Miek voortaan dinsdags en donderdags in Aken ponyclub, en woensdags en zaterdag in Maastricht. Na school kwam ik haar helpen, met liften was ik snel waar ik wezen wilde.

Uiteraard kregen we ook in Epen weer tegenwerking, dit keer vooral van de boswachters van Staatsbosbeheer. Hoewel in het hele bos ruitersporen waren, was de toegang net aan onze kant steeds verboden.

Op één plek lag het ruiterspad zelfs slechts 4 meter van de openbare weg af, en hoewel het gewoon 'n pad was, stond de boswachter hier bij voorkeur.

Menig bordje hield het trouwens niet zo lang, van school naar huis was ik een avontuurlijke jongen die graag iets om handen had, bordjes bij voorkeur.

Ponyfarm de Vrijbouter.

Wat ook bijdroeg tot het succes in Epen, was de opkomst van het vrije denken. Een soort voortzetting van de jaren zestig, Flower-power was in, de provo's in Amsterdam, zitten op de Dam, slapen in het Vondelpark, kinderen samen en geweldloos opvoeden, communes, wat niet al.

Miek adverteerde in die dagen met 'antiautoritaire kinderkampen', liefst in het weekblad Vrij Nederland, en het ging erin als koek.

Het leek werkelijk zo te zijn, zonder regels, vrijheid voor iedereen.

Verder werd de naam voor de ponykampen 'de Vrijbouters', wat ook velen aansprak. Voor de kinderen was het iedere dag feest. We mochten buitenslapen, kampvuren houden, ravotten. Miek greep alleen in als je binnen ging zitten en verder blijkbaar niets te doen had, dus zorgden we ervoor buiten te blijven, uit het zicht.

Epen was een ideale plek. Weilanden achter het huis, een grote hooizolder, een oude koeienstal, schuren, stallen. Iedere ochtend naar de bakker van het dorp, warme broodjes halen voor het ontbijt, nou, daar kwam iedereen graag het bed voor uit. En aan het begin van de week kreeg iedereen, geheel voor zichzelf, een eigen fles limonade, daar schreef je je naam op en die was dan geheel van jou. De rest van de tijd was er ranja in overvloed, maar die limonade, daar mocht je zelf weten wat je er mee deed. Menigeen bracht dit 'eigendom' in opperste verrukking!

De tot eetzaal omgebouwde stal lag meteen naast de paardenstal, hun hoofden hingen nagenoeg op je bord te hijgen, kon het romantischer? Ponykampen met meer dan 40 kinderen per week waren eerder regel dan uitzondering, Miek vergat vaak de inschrijvingen bij te houden.

Regelmatig moesten Marc en ik onze eigen bedden afstaan aan de gasten, kunnen delen vond Miek wel een goede eigenschap -voor anderen...

Miek stond er gelukkig niet geheel alleen voor, ze had verschillende soorten leiding, de meesten met rijbewijs, studenten die zelf ook op kamp waren geweest. Dolle tijden, zoals met de beste leidend naar het Belgisch weitje, 6 km verderop. De achterdeuren open, daar zaten dan vier kinderen met de benen naar buiten, tegen de deurtjes stonden minstens twee kinderen rechtop, en tegen de tijd dat we bij het bos aankwamen, dan ging je, als je genoeg lef had, boven op de auto liggen. Goed, de eend reed niet harder dan 20 of 30 km, maar het gaf wel een kick!

Miek kocht nog een oud zomerhuisje en bouwde deze achter het huis op, als extra slaapruijnte. Dit werd 'de Cowboy-hut'. Twee ruimten, waarbij we één ruimte zelf mochten betimmeren. In onze creativiteit timmerden we hier 6-persoonsstapelbedden, de helft van het ponykamp paste er makkelijk in. In die tijd waren er altijd wel een paar jongens die gitaar speelden, je zou vanavond nog willen vertrekken!

Nu we ook in Aken een ponyclub hadden, kwamen er natuurlijk ook Duitsers naar de kampen, vakantiespreiding hadden we nog niet in Nederland, dus iedere week was een reuze gezellig mengelmoesje.

Wat vonden de kinderen leuk aan Miek?

Miek stond nooit stil, was altijd in beweging, altijd op zoek. Ze zag wel de beren op haar pad, maar ging er meteen mee aan de slag om ze te dressereren.

Problemen werden kleiner als je bij Miek was, verschrompelden waar je bij stond. Dat gevoel droeg ze over, bij haar kon alles, zolang je het maar positief benaderde.

Verder had Miek ervaring, artistieke ervaring. Ze had een verhaal, meerdere. Daardoor kwam ze steeds met een originele kijk aanzetten, waardoor je verrast werd, zo had je het zelf nog niet bekeken, niet eens aan gedacht zelfs, dat er wellicht nog meerdere mogelijkheden waren.

Samenzijn met Miek beloofde telkens een uitstap. Echter, meestal wel een confronterende uitstap, je kreeg het niet kado.

Miek werkte als een soort belevings-versterker, als je zonder problemen kwam, dan werd je nog gelukkiger, maar kwam je met problemen of voelde je je een beetje down, dan wees ze op genoeg touwen en handvaten om -jezelf- weer uit de put te trekken.

Miek had een grote hekel aan mensen die geholpen, ondersteund wilden worden. Ze daagde uit, prikkelde je net zo lang tot je boos werd, dat je wel even zou bewijzen wie je was, dat je het haar wel even zou laten zien.

Vervolgens kwam je er dan achter dat je het toch puur voor je zelf had gedaan, dat je net die prikkel nodig had gehad.

Die uitdaging, prikkeling, die moest wel meteen worden opgepakt, Miek liet je daarna meteen weer vallen als een baksteen. Wellicht was dat de prikkeling waardoor je boos werd en jezelf wel even zou bewijzen.

Kwamen er nieuwe kinderen op de ponyclub en ook al waren ze slechts 3 turven hoog, Miek nam je mee naar je paard, zei dat je nu even goed moest opletten, want de uitleg kreeg je maar één keer. Ieder kind is al helemaal opgewonden bij het vooruitzicht weldra op het paard te mogen zitten, als een soort cowboy over de horizon te verdwijnen, dus erg veel aandacht gaven ze Miek niet, gewend als ze waren aan hun ouders die alles eindeloos bleven voor doen.

Vervolgens deed Miek het paard het hoofdstel om, terwijl ze haar handelingen meteen beschreef:

"Kijk, met je rechterhand pak je het hoofdstel aan de bovenkant vast, met je linkerhand pak je het bit vast en dan..."

Dan vroeg ze of je het had gezien? "euhhhh, ja?" - "Heb je het begrepen?" - "euhhh, Ja?" Nu was het moment bijna daar, nu zou die rare mevrouw je natuurlijk op het paard tillen, nog even, nog héél even... Maar ojee! Nu trok Miek het hoofdstel weer omlaag.

"Oké, je hebt het gezien, je zegt dat je het begrepen hebt, hier is het hoofdstel, dan kun je het voortaan dus mooi zelf doen, ga je gang maar..."

Daar stond je dan, die eerste keer, naast een groot paard, met allerlei leren riemen in je handen, je had zojuist maar met een half oog gekeken, nu werd je geconfronteerd iets te doen dat je nog nooit zelf had gedaan.

De beloning was dat je zometeen op het paard mocht zitten, daar was je voor gekomen, maar nu moest je eerst nog iets bijna onmogelijks doen.

Probeerde je helemaal niets, dan plukte Miek even later het hoofdstel uit je handen en stuurde je weer weg, je was er duidelijk nog niet aan toe om te leren paardrijden...

Heeft 'n hoop potentiële klanten gekost, maar Miek hield zo wel doorzetters over!

Was het wél gelukt om het hoofdstel aan te doen, dan kwam de volgende uitdaging: erboven óp komen. Miek hielp je pak 'm beet 3 keer, dan moest je het zelf kunnen. Lukte het dan nog niet, dan zei ze opnieuw doodleuk dat je het dan verder maar moest uitzoeken, jij had een paard gehoord, je mocht er op gaan zitten, je mocht er ook naast gaan lopen, jouw keus!

Dus ploeterde je net zo lang tot het je gelukt was. Of niet natuurlijk, dan stopte je gewoon met paardrijden...

Ik heb die twee zaken trouwens veranderd... Zolang het beginners zijn, doe ik het hoofdstel aan en help de ruiter op het paard, wil je bij de gevorderden horen, dan pas leer je het paard te pakken en er bovenop te komen.

Marc vond er maar niets aan, dat geploeter met die paarden, die modder tot je oksels, dat prikkeldraad waaraan je altijd je kleren scheurde of je handen aan open haalde, het omgaan met problemen alsof het nooit voorbij hoefde te gaan. Marc was al 9 jaar toen hij uit Amsterdam werd geplukt en in dat achterlijke Slenaken werd gepoot, een echt stadskind reeds.

Hij heeft de overstap nooit kunnen maken. Ook het feit dat privé-eigendom bij Miek toch betekende dat je het steeds moest kunnen delen, werd niet begrepen.

Als het druk werd, dan raakte je je eigen slaapkamer, zelfs je eigen bed, mogelijk zelfs je eigen deken kwijt; je had in naam wel een eigen paard, maar dat werd bij voorkeur door iedereen bereden, het enige daarbij dat echt van jou was, was de plicht het dier te verzorgen.

Marc's kennis en kunde moest altijd en ieder gewenst moment ten dienste van het paardenbedrijf worden opgeroepen, was de auto kapot, mocht hij terstond komen om 'm te repareren of te vervangen.

In de jaren 70 begon Miek ook interesse te krijgen in het gedrag van dieren, volgde zelfs een universitaire cursus Ethologie te Brussel.

Veel onderzoek naar dieren en hun natuurlijk gedrag was er nog niet, maar het sprak ons zeer aan. We gingen ook steeds meer op een andere wijze naar onze paarden kijken, lazen over gedrag van honden, ratten, ganzen, apen, boeken van Lorenz, Goodall, de Waal, keken of het ook op paarden toepasbaar was. We kwamen erachter dat we het zo slecht nog niet aanpakten!

De verkoop van paarden nam een grote sprong. Een mevrouw Janetski had wel interesse om net zoiets als wat Miek deed, op te zetten, ergens in noord Duitsland. Zij kocht 25(!) paarden in een keer, op een soort afbetaling. Het ontlaste ons bedrijf behoorlijk. Jammer genoeg bleef de afbetaling uit, ze deed een aanbetaling van 5 duizend gulden, de resterende 60 duizend hebben we nooit meer gezien. Wel voor de rechter gedaagd -en proces gewonnen- maar als je in Duitsland naar een andere provincie verhuist, moet je hele proces overnieuw voeren. Dat kon jaren duren en ook moet je telkens weer opnieuw een advocaat huren. Mevrouw Janetski woonde helaas in een soort drie-landen-gebied, ze

verhuisde gewoon als de geldeisers te dichtbij kwamen...

Na twee keer een nieuw proces, zag Miek het niet meer zitten en haakte af, terwijl een van onze hengsten tot een der beste IJslandse hengsten van Duitsland werd uitgeroepen. Ook had de familie Janetski een goede klant afgesnoept, een school die ieder jaar met een klas op bezoek kwam.

Marc was inmiddels verhuist naar Delft, om daar te gaan studeren.

Miek had het graag over plichten, onze plichten. Daar konden we niet voldoende van doordrongen zijn.

Dat leidde dan ook zeer vaak tot spanningen. Spanningen zijn voelbaar, als een soort statische elektriciteit. Zeker bij Miek in de buurt.

De opbouw was geleidelijk en iedereen in de buurt, van kampkind tot paard of kip, koos op zo'n moment het hazenpad.

Hoe groot je ergernis ook, hoe gruwelijk je boosheid maar kon zijn, hoe vaak je Miek ook aanviel met woorden, je delfde altijd je eigen graf.

Miek zelf deed het liever andersom, zij speelde het liefst via het publiek, ze trommelde iedereen bi elkaar nog voor men het hazenpad kon vinden, en waste dan je oren grondig, wat op hetzelfde neerkwam.

Het is mij één keer vergund geweest dat ik het pleit won. Dat was ook een ommekeer in onze relatie.

Zoals gezegd was Marc reeds vroeg het huis uit. Toen ik 14 was kwam Miek naar me toe en zei dat ze geen zin meer had iedere avond te moeten koken, vanavond was de laatste keer, morgen was het mijn beurt, kookte ik niet, ook best, at ze wel sla. Had ik warm gekookt, dan was zij weer aan de beurt.

Dat was onze laatste warme maaltijd samen.

Toen ik 16 was, zei Miek: "Zo, nu ben je volwassen, nou kun je het huis uit!

Ga anders maar naar je vader in zuid Frankrijk, ga je hem maar vervelen..."

Toen ik terugkwam in Nederland, had ze mijn kamer gewoon verhuurd en ben ik in een mini-kamer op de vliering gaan wonen, 1 meter hoog, 4 meter lang. Voor mijn 18e ben ik het huis uit gegaan, al kwam ik nog wel eens terug naar de vliering.

Soms kreeg ik nog wel de mogelijkheid iets op te zetten met de paarden, een studentengroepje of zo.

Dan moest ik wel ook de verzorging voor mijn rekening nemen. Beide keren haalde ze halverwege de paarden terug, niet omdat de verzorging niet goed was, maar gewoon, omdat het haar paarden waren.

Kon ik mijn klanten weer naar huis sturen.

Pas toen ze 65 werd, zag ik mijn kans schoon.

Hoewel ik het niet steeds als een compliment beschouw als mensen ons vergelijken, ben ik tegelijk ook wel trots op Miek, ze heeft het toch allemaal maar mooi gedaan, iedereen is rijker vertrokken dan gekomen.

Ze woont hier om de hoek, al kom ik minder vaak op bezoek dan ze wel zou willen, tegenwoordig is ze mijn grootste fan. Als ik iets zou moeten aanwijzen dat ze altijd wel heeft gehad, dan moet ik zeggen dat humor mij als eerste te binnen schiet, ook als er verder feitelijk weinig te lachen was.

Zoals die ene keer, heel lang geleden, dat ze een klap van een hoef in haar gezicht had gekregen, met verschillende littekens als gevolg, en ik, als 6-jarig jongetje, vroeg of het pijn deed... Het antwoord kun je zelf wel bedenken!

Na enige aangename jaren nabij Epen te hebben gewoond, werd ons boerderijtje verkocht, aan een ex-koffiesmokkelaar die vooral van zwart hield. Hij kon zoveel zwart geld betalen, dat hij daarmee het

witte bedrag bijna oversteeg.

In die jaren was het 'Zinkviooltje' -een klein en onooglijk bloempje- herontdekt in een tweetal weitjes nabij de Geul.

Door dat viooltje kwam het Geuldal steeds vaker in het nieuws, iedereen moest en zou het Geuldal bewonderen, de mensen kwamen met bussen tegelijk.

Een van die weitjes waar het bloempje stond, was door ons in gebruik, het Notermansweitje.

Om er te komen moest je eerst honderd meter over een klein modderpad en vervolgens door zo'n leuk draaihekje. Dat schoot natuurlijk niet op als er hele busladingen kwamen, dus zette men het hek ernaast maar wagenwijd open, niet nodig het weer dicht te doen, waardoor de paarden vrijwel dagelijks uit waren.

De twee bejaarde boerenbroertjes die bovenaan het modderpad woonden, waren reuze behulpzaam. Zij belden ons dan om te vertellen dat ze de paardjes al uren eerder weer buiten hadden zien lopen. En die zogenaamde natuurliefhebbers stampten door onze wei, speurend tussen de takken van de bomen en vertraptten ieder mogelijk aanwezig bloempje, terwijl ze zich boos afvroegen waar dat Zinkviooltje dan wel te zien was...

Er is bijna niemand die paarden niet mooi vindt.

Zodra mensen horen dat ik paarden heb, willen ze van alles weten. Het lijkt wel of paarden de honger naar kennis vergroot. Was ik kippenboer geworden, had men vast niet zoveel willen weten. Vooral over het gedrag van paarden stelt men graag vragen.

Dat is best vreemd, omdat er maar weinig onderzoek naar het gedrag van paarden is gedaan. Als er zo veel vragen zijn, zou je verwachten dat er dus ook veel onderzoek is geweest.

Wellicht komt het niet alleen voort uit de honger naar kennis.

Een van de eerste vragen is hoeveel paarden ik heb. 25 moet ik dan antwoorden.

De tweede vraag is of ze allemaal op stal staan. Als ik zeg dat ze allemaal op de wei staan, beginnen de ogen te twinkelen. Bedoel ik dat ze buiten lopen, als een soort kudde?

Ja, dat bedoel ik...

Als een hond aan mij ruikt en merkt dat ik van de paarden ben, wordt ie automatisch enthousiast.

Zodra mensen door hebben dat mijn paarden in een kudde lopen, krijgen ze bijna hetzelfde kwispelgedrag als die hond.

Wat dit aangaat, wil ik even naar het paard in de reclame wijzen. Steevast vertegenwoordigt het daar een gevoel van vrijheid -voor de mens.

Naast ons lag een kleiner boerderijtje.

Daar woonde jarenlang een heerlijk keuterboertje, mijnheer Belleflamme.

Hij leefde met zijn oudere zuster die alles -en dan vooral haar broer- heel kort hield, maar na haar dood leefde het boertje helemaal op.

Hij kwam steeds vaker even op de koffie, met aanstekelijke verhalen over vroeger. Hoe hij in zijn jonge jaren met twee manden met eieren naar de markt in Gulpen liep -8 kilometer- en als hij ze snel verkocht had, liep hij rap nog een keer om een tweede lading te halen...

Hij had slechts vijf koeien en twee kalveren, en hij liep iedere ochtend al om 6 uur de koeienvlaaien in de wei achter zijn huis uit te vegen, zodat ze sneller in het gras verdwenen.

Niet omdat hijzelf graag televisiekeek, maar omdat de rest van het dorp er een had, kocht hij er zelf ook een. Vanaf toen begon de wereld steeds sneller te draaien voor hem. Hij snapte er niets van, van al die films op tv. Het ene moment zat de hoofdpersoon in een auto, het volgende moment in een

vliegtuig en weer even later liep hij door een stad. Wat was er in de tussentijd gebeurd? Zo'n vliegreis duurde toch zeker veel langer? Nee, Belflamme snapte er niets van, hooguit keek hij nog even naar het journaal, maar iedere avond opnieuw al die ellende in de wereld te moeten zien, bah!

De melkprijzen, de prijs van het graan, van de varkens, daar had hij veel meer aan, dát begreep hij tenminste.

Voor mij was hij een soort Opaatje, een lieve, bedachtzame man, die genoot van wat hij had, die gelukkig was met de directe wereld om zich heen. Regelmatig zag ik hem staan, een klein menneke, steeds in het grijs gekleed en met een grijze pet op, leunend op zijn schop of zijn bezem, turend over het dal.

In zijn moestuin stond alles keurig in rijen, het gras rondom zijn boerderijtje was altijd gemillimeterd, er lag nooit een snippertje papier, alles moest netjes geordend zijn.

Uiteindelijk bracht hij zelfs eens een fles jenever mee, om samen met mijn moeder, precies één glaasje te drinken, daarna moest hij meteen naar zijn bed.

Blijkbaar had zijn familie in het dorp er iets van gezegd, over die veelvuldige bezoeken, want ineens bleef hij een hele tijd weg.

Belflamme kreeg iets aan zijn hart, werd opgenomen in het ziekenhuis in Heerlen, lag als een aangeslagen muisje in een groot wit bed, in een grote witte kamer, in een groot wit gebouw en veel te ver van het raam om nog iets van zijn geliefde Limburg te kunnen zien.

Mijn moeder heeft hem nog één keer bezocht daar, ze had hem het liefste in haar armen genomen en naar buiten gedragen, de natuur in, de weilanden in, maar dat mocht natuurlijk niet.

Hij heeft zijn dal, zijn koeien en zijn huisje niet meer teruggezien.

Niet veel later werd bekend dat zijn boerderijtje openbaar zou worden verkocht. Maar pas nadat alle familieleden de boerderij vrijwel uit elkaar had genomen, op zoek naar die ene oude sok die toch ergens moest liggen. Zelden hebben we zo'n geestdrift, zo'n hebberigheid in zoveel ogen gezien als toen, het liefst hadden ze het hele huis afgebroken.

De openbare verkoop deed ook ons hart sneller kloppen, het was de laatste kans om in deze mooie streek te kunnen blijven wonen.

Mijn moeder had besloten tot 95 duizend mee te bieden, en aanvankelijk leek het goed te gaan, er bleven steeds minder bidders over. Maar het bieden staakte niet bij 95, het ging door tot 125. Daar konden wij niet tegenop...

Een vage bekende had het toch wel met ons te doen. Meteen na de verkoop kwam hij op ons toe, verklaarde dat het hem speet dat de aankoop niet doorging, wetende dat wij spoedig ook uit ons boerderijtje weg moesten.

Of wij misschien interesse hadden in een oud boerderijtje vlak over de grens? In België! Hij wist daar wel iets, bovendien nog betaalbaar ook, hooguit 45 duizend gulden! Als het iets zou worden dankzij zijn bemiddeling, dan wilde hij graag 5 duizend gulden krijgen, zwart natuurlijk. Dan waren we toch mooi geholpen, nietwaar?

Nog diezelfde dag gingen we kijken.

Inderdaad, een oud boerderijtje, bij De Planck over de grens, net in de Voerstreek. Een langgerekt ding, wel 25 meter, de stallen in pandig, de elektriciteit uit het jaar nul, geen waterleiding. Die had niemand daar, in de hele Voerstreek niet.

We spreken begin jaren 70. Voor het huis, langs de weg, lag een bron en daar haalde iedereen in het

gehucht iedere ochtend het water met de emmer, het leek wel Afrika.

De wc bleek buiten de boerderij te zijn, in een heel klein huisje. Daarbinnen bevond zich een grote plank met in het midden een donker gat, waar je met je billen overheen moest schuiven.

Mijn moeder viel voor het huis toen ze het trapje omhoog zag, het had dezelfde steilte als een Amsterdamse trap, maar dan ingekort. Het leek nog het meest op een ladder. Wat een onding, hoe vaak ben ik daar niet pijnlijk afgedonderd!

Het boerderijtje lag nog op 'n redelijke afstand van Epen, het was betaalbaar, beschikbaar en de zomervakantie kwam alweer in zicht.

Alle weilanden konden we aanhouden, voor ons gevoel bleef het meeste bij hetzelfde, de gasten konden weer komen, achter het huis lag nog een kleine weide, wat kon er nog misgaan?

Daar heb je zeker veel werk aan, 25 paarden? Met voeren, water geven, paarden poetsen? Alsof je paarden per korrel moet voeren en met een lepel water geeft en iedere dag zijn haren netjes in een scheiding moet kammen.

Als ik vertel dat dat reuze meevalt, dat ik bovendien nooit borstel, slaan ze bijna steil achterover van verbazing.

Even slaat de argwaan toe, misschien ben ik wel handelaar of paardenslager. Wat ik dan wél doe met zoveel paarden?

Ik geef les, vooral aan kinderen.

Nu breekt de zon weer een beetje door, de ingehouden adem reutelt gelukkig naar buiten.

Veelal krijg ik nu een verhaal te horen over een rotstreek die hun geleverd is in zuid Frankrijk of waar dan ook, waar ze hun eerste en enige paardrijles hebben gehad.

Wilde paarden, wilde instructeurs, wilde er meteen mee stoppen.

Of dat bij mij ook zo gaat?

Hoewel de aandrang dit te bevestigen mij iedere keer weer opspeelt, lijkt het me beter nu even serieus te blijven. Ik vertel dat ik iedereen meeneem op een wandeling door het bos, dat ik er dan naast loop, rustig aan, hooguit een drafje van 50 meter. Dat we zonder zadel rijden, en dat we geen zweepjes gebruiken, dat ik mensen leer om op stem te rijden, mensen vanaf 8 jaar.

Nu heb ik even rust. Terwijl zij nog naar adem staan te happen, heb ik ruimschoots de tijd om koffie te bestellen.

Menig avondje is er reeds mee heengegaan.

Hoofdstuk 5: Huize Provisorisch

Hoe maak je zo'n oud boerderijtje op korte termijn geschikt als verblijf voor gasten?

Door vooral niet te letten op de tekortkomingen, maar vooral oog te hebben voor de zegeningen. Bijna Miek's mensbeeld! Er was een dak, er waren twee slaapruintes, van de koeienstal was wel een keuken te maken, de varkensstal kon een inpendig toilet worden, later zien we dan wel verder.

In die tijd kon mijn moeder rekenen op een stel opgroeiende knapen -nee, helaas niet haar eigen zonen, die hadden niet zo'n zin in wéér een avontuur- maar wel enige knapen die meerdere Ponykampen hadden meegemaakt, nu van school gingen, vol plannen voor een technische studie, al hadden ze nog nauwelijks een hamer vastgehouden.

Bij mijn moeder mochten ze zagen, boren, breken, solderen en wat niet al, zonder dat betweterige vaders op hun vingers keken.

Mijn moeders credo luidde in die dagen: 'als het maar werkt, dan is het al in orde'. Als kunstobject zou het boerderijtje niet misstaan in een modern museum.

Vanaf de oude meterkast -die overigens alle stormen tot op het eind heeft overleefd- liepen talloze leidingen, bovendien los, naar de respectievelijke vertrekken, want de klemmetjes om ze vast te zetten tegen de muren konden ze toch niet vastspijkeren in de harde baksteen, dus liet men het maar even zo hangen.

De werking van de hotelschakelaars was nog niet zo heel erg duidelijk, als het knopje aan de ene kant van de kamer ervoor zorgde dat het licht aan ging, en het knopje aan de andere kant van de kamer er weer voor zorgde dat het ook weer uit ging, dan was je er toch?

Dat was ook een van de redenen waarom ik, jaren later, 's avonds als laatste naar bed ging, ik moest overall het licht weer uitdoen. Dan moest ik heel goed opletten waar alles stond, voordat ik de lichtknop omdraaide, anders vloekte ik het halve huis weer wakker...

Als het niet duidelijk was hoe men een leiding moest leggen naar het plafond om een centrale lamp op te hangen, dan hingen ze daar toch gewoon een stopcontact? Dan verbonden ze de fitting gewoon met een stekker, en voilà, kijk, het brandt!

De volgende kamer moet ook verlicht worden? Dan hing men nog een buis vanaf de meterkast, en die liep dan gewoon direct door naar de volgende kamer, en daar deed men dan weer hetzelfde.

De meterkast bestond uit een porseleinen tegel, waarin uitsparingen voor de zekeringen. In het midden zat een kleine hefboom, waarmee men alle stroom meteen kon loskoppelen. Het geheel heeft nog het meeste weg van een installatie die gebruikt wordt voor de elektrische stoel. Heel veel metalen contactpunten waaraan men waarschijnlijk een doodsklap kon krijgen, daar moest men dus níét aankomen. Ze hoefden alleen maar die zwarte handel omlaag te halen, dan flitste het apparaat even, en dan was het weer veilig.

Tot op de laatste dag is dat ding in functie gebleven, al heb ik er op een gegeven moment wel een kistje omheen getimmerd en een gordijntje voor gehangen, anders had menig ouder zich rot geschrokken.

De waterleiding was ook zo'n verhaal. Vooral omdat die er helemaal niet was. Dat kon zo natuurlijk niet, als je hier wilde verblijven met 30 personen tegelijk.

De bron voor het huis werd even onderbroken, zodat deze tegelijk in een oude badkuip liep die op ons

terrein werd ingegraven. Mijn moeder had nog een elektrische generator, die in de kleine kelder werd neergezet, en die nu het water aanpompte vanuit dat bad. Zodra iemand ergens een kraan openzette, sloeg het ding in de kelder brommend aan, alsof er een kleine draak onder het huis zat.

Nu moesten er natuurlijk leidingen worden gelegd en aan elkaar gesoldeerd. Omdat niemand ooit de moeite had genomen om te kijken hoe zo iets moest, werd er maar weer wat gedaan. Men kocht gewoon van alles wat en soldeerde dat aan elkaar, kraantjes, tussenstukjes, verlengstukjes, verloopstukken, dan eens buis 10, dan weer buis 12, hoe het uitkwam, en met een voorkeur voor precies tegengesteld.

Daardoor liepen de leidingen omhoog waar ze eigenlijk omlaag moesten lopen en zaten de aftapkraantjes steevast aan de verkeerde kant.

Omdat de leidingen verkeerd liepen, konden ze nooit geheel leeglopen.

Als men de waterleiding afsloot voor de winter, om te voorkomen dat de buizen zouden bevriezen, hadden de verkeerd lopende buizen juist als gevolg dat ze ieder jaar opnieuw en op meerdere plaatsen tegelijk bevroren, wat weer leidde tot gezellige fontein en in het voorjaar als men de hoofdkraan weer openzette.

Hoewel wastafels en wc-potten in het algemeen niet zo heel duur waren om ze nieuw te kopen, kon je in containers vaak nog allerlei sanitair vinden, door anderen weggegooid.

Dat was gratis en bovendien zorgde dit hergebruik van oude spullen ook weer voor een schoner milieu. Miek had het rapport van Rome gelezen en wilde graag bijdragen aan een schonere toekomst.

Helaas is het lastig solderen aan reeds gebruikte leidingen en vaak vastgelopen kranen, want wastafels werden natuurlijk eerst opgehangen, waar men dan al een dag mee kwijt was, vooral om twee stukken aan elkaar te solderen, en pas daarna werd er gekeken of de kraan nog wel werkte.

Was dat het geval, had men toch mooi de voldoening dat er iets goeds voor het milieu was gedaan. Ging er een kraan kapot, dan pakte men gewoon een andere wasbak en begon weer van voor af aan. Zo werd het sanitair een bonte verzameling van porselein.

De keuken? De familie van Poucke was net aan het renoveren geslagen, die hadden nog een oude keuken staan en waren 'm graag kwijt.

Scheelde weer een rit naar de container.

Dat het aanrecht feitelijk hoger had gestaan, deerde mijn moeder niet zo, ze was zelf ook niet zo groot en zo'n lage afwasbak kwam haar wel uit. Ik vond het minder leuk, want moest altijd voorover gebogen afwassen.

Van 'waterpas plaatsen' had ook nog nooit iemand gehoord, het aanrecht liep dus ook schuin af, waardoor een deel van het water altijd geheel over het aanrecht heen liep, en vervolgens over de randen waar dat beter niet het geval was. Dat werd na iedere afwas dus automatisch weer een geheel gedweilde keuken, het water lag er al tenslotte.

Dat de tegels op de vloer van de keuken feitelijk dunne wandtegels waren, deerde Miek ook niet, mede door al dat water gingen ze regelmatig kapot, maar ze had een extra voorraad meegekregen, desnoods smeerde ze het gat dicht met cement. De vloer werd aldus een soort patchwork deken.

Ook de keukenkastjes moesten natuurlijk worden opgehangen.

Nee, niet eerst gaten voorboren, pluggen er in, eventueel met cement werken, nee, gewoon kijken waar de spijkers ongeveer moesten komen, die dan in de voegen hameren, en als de spijkers niet goed zaten, dan werd dat gewoon gecorrigeerd met ijzerdraadjes...

Daardoor hingen de kastjes allemaal lichtelijk voorover.
Gelukkig zaten er schuifdeurtjes in, die hielden het servies wel tegen.
Moest je iets van het servies hebben, dan moest je heel voorzichtig dat schuifdeurtje een stukje openschuiven en dan kon je naar het benodigde onderdeel graaien.
Reuze handig als je ponykampen hebt met 35 gasten!

Het had allemaal niets gekost, hooguit brak er af en toe iets, maar ook dat was niet erg, van een renoverend ziekenhuis kon Miek een hele lading ouderwets servies en bestek krijgen.

Oude, half vergeelde borden. Loeizwaar.

Van die oude messen waar de boterham vrijwel geheel onder verdween, een keer in de boterpot smeren en je had genoeg boter om de rest van de maaltijd uit te kunnen strijken. Van die grote soeplepels, waarbij je, zeker als kind, moest nadenken hoe zo'n gevaarte enigszins in de mond te duwen zonder beschadiging op te lopen. En van die vorken natuurlijk, met van die ongelooflijk lange tanden, waarmee men bij iedere hap meteen de stembanden kon kietelen.

Het was er allemaal, in tweehonderdvoud!

Zelfs het gasfornuis was tweedehands. Dat er van de vier pitten maar drie enigszins werkten, mocht de pret niet drukken, deed je ze alle drie tegelijk aan, gingen de vlammen automatisch naar het minimum, deed je de oven aan, gebeurde er eerst heel lang niets, behalve dat je meerdere malen je klauwen verbrande aan meerdere lucifers, dan kwam er een enorme knal, en dat deed ie het - slechts op de hoogste stand.

Die keuken, die heeft heel lang stand gehouden. Dat iedereen die groter was dan mijn moeder -vrijwel iedereen dus- tijdens de afwas meteen een hernia kreeg, omdat je zo voorover gebogen moest staan, niet zo zeuren!

En als je tóch bezig bent, dweil dan meteen de vloer even, wil je?

Want je hebt blijkbaar weer gespetterd...

Wat natuurlijk reuze gezellig is, is om 's avonds een open haardvuur aan te kunnen maken. Miek was graag bezig met metselen. Eenmaal bezig, kon ze net zo goed overal open haarden metselen, het scheelde enorm in de stookkosten en alle containers lagen vol met resthout.

Dat je niet zomaar van iedere schoorsteen een openhaard kon maken, was haar toen nog niet bekend. Er zijn bepaalde binnenmaten vereist, bovendien kun je niet van een schacht waar eerst een oliekachel heeft gestaan, ongestraft het open vuur erdoor jagen. De oliewalm heeft dan namelijk reeds een dunne laag in de schoorsteen achtergelaten.

Eerst werd de schoorsteen nog geveegd. Tijdens onze container strooptochten had ze zowaar een oude set met ballen, borstel en kettingen gevonden. Helaas vergat ze dat zo'n oude schoorsteen best vies kan zijn en dat je het gat onder dus beter kunt afsluiten, of er iets voor te maken dat het vuil op kan vangen, met als gevolg dat de halve schoorsteen door het hele huis dwarrelde.

Het eerste vuur was meteen een succes, het kanaal trok geweldig!

Dat ze meteen een schoorsteenbrand had, vanwege de genoemde walm aan de binnenkant, ach, het kostte hooguit de halve zolderverdieping, het enige van waarde wat daar lag waren alle stamboekpapieren van de paarden en nog wat mooie oude boeken.

Op die dag is ze maar meteen gestopt met het fokken van stamboekpaarden, we hadden nu toch geen enkel officieel document meer.

Hoewel de openhaarden later nog zijn aangepast, is dat eerste openhaard de enige gebleven die het deed, bij de anderen kwam er alleen een dichte mist van rook in het boerderijtje te hangen, dus heeft ze dat maar opgegeven.

Het stond wel erg fraai, al die openhaarden in het huis, temeer er enkele zeer mooie elementen in verwerkt waren, van oude stoepranden tot trenbilzen.

Maar bij dat eerste openhaard zijn vele mooie verhalen beleefd, dat kan ik je verzekeren!

Niet alleen vinden vooral kleine jongens niets mooier dan eindeloos vlammen te veroorzaken, het ding verwarmde ook de kleine slaapkamer er boven nog enigszins, waarmee dat kamertje zeker in de winter het meest geliefde plekje om te slapen werd.

Voor de kleine jongens metselde mijn moeder bovendien nog een kleine vuurplaats vlak voor het huis, al vielen de mussen van de hitte van het dak, daar zat altijd wel iemand lekker fikkie te stoken.

Blijkbaar niets mooier dan kranten verbranden, die dan halverwege al brandende omhoog de lucht in dwarrelden, waarna de halve tuin lichtgrijs bedekt was. Een groot succes dus.

Het boerderijtje, hoe fraai opgeknapt ook, bleek toch nog aan de kleine kant.

In Epen hadden we een mooie grote woonkamer gehad, een mooie grote hooizolder én een mooie grote eetzaal. Dat werd hier node gemist.

Een aanbouw moest oplossing bieden. De aanvraag werd ingediend, tekeningen gemaakt.

Haaks op de bestaande bouw moest het komen, op voorwaarde dat het niet uit de toon viel met de bestaande bouw, dus met ongeveer dezelfde bakstenen, dezelfde dakpannen en niet hoger dan het reeds bestaande dak.

Nog net niet uit de container, kwam een oud metselaartje te hulp, dit waren toch wat veel stenen voor Miek.

Met een graafmachine werd de fundering uitgegraven in de heuvel van de huiswei, de lijnen werden uitgezet, de eiken balken die nodig waren uit de containers en advertenties gevist en met vereende krachten op hun plaats gelegd. Het nam al snel vorm aan, onder een mooie grote woon- en eetkamer, qua grootte bijna een replica van Epen, en er boven een hooizolder.

Omdat de daklijn niet hoger mocht, werd dat een hooizolder waar mijn moeder net rechtop kon staan, maar verder vrijwel niemand. Wat heb ik daar het vloeken tot een ware kunst leren verheffen, telkens als ik weer met mijn hoofd tegen die verdomde hanenbalken knalde.

Uiteindelijk werd het een zeer authentiek gebouwtje, iedere bezoeker was er stellig van overtuigd dat dit gedeelte veel ouder was dan het oorspronkelijke deel. Dat idee werd nog versterkt doordat de metselaar de blauwe hardstenen dorpels rondom de ramen per ongeluk met de verkeerde kant naar buiten had geplaatst, niet met de mooie gladde kant, maar met het ruwe oppervlak.

Ook was er een grotere poort als buitendeur, met een originele hardstenen omlijsting, waarschijnlijk ooit van een kasteel. Daarin timmerde Miek een groene deur, die het geheel een schijn van ouderwetse tractorgarage gaf, al moest het dan wel een minitractor zijn.

Omdat Miek een voorkeur had voor kleinere ruiten, in plaats van het grote glas dat nu in de vensters zat, kocht ze een aantal houten lijstjes en spijkerde ze die aan de binnenkant voor de ramen en beschilderde ze deze aan de buitenkant op het glas, zodat het toch weer echt leek, van een afstand dan.

Aan de achterkant werd een hele grote schuifdeur geplaatst, met veel glas er in, waardoor we vanaf de tafels een mooie doorkijk op de paarden achter het huis hadden. Echter, de schuifdeur kwam

natuurlijk weer uit een container en heeft dus alleen dienst gedaan dan als doorkijk, er zat verder geen beweging in.

De vloer werd deels betegeld met prachtige oude kerkplavuizen, een ander deel met antieke gele keukentegels, zodat ook dit het idee gaf van machtig oud.

Eenzijds om het neerwarrelen van het hooi van boven tegen te gaan, anderzijds om meteen als een soort warmte isolatie te fungeren, werd een oud rood nylon tapijt in repen gesneden en tussen de balken vastgespijkerd, hetgeen het plafond dus ook een zeer oorspronkelijk uiterlijk gaf.

In een kasteel in de buurt was Miek zeer gecharmeerd door het hergebruik van oude bolle Italiaanse wijnflessen, van die mandflessen, maar dan ontdaan van het mandje, die daar als een soort kroonluchters of druiventrossen hingen, dus dat wilde zij ook wel.

Het werden er een twintigtal, waar iedereen weer constant tegenaan botste, wat het aantal al snel tot een verlept trosje van zes flessen reduceerde.

De oude keukentafel, ooit door mijn vader onder handen genomen omdat ie wiebelde, en na meerdere keren zagen dus nog maar 30 cm hoog, werd tussen de uit de container geviste leren banken ingeschoven, net zoals hij ook in Epen dienst had gedaan, en de ruimte was bijna klaar.

Een drietal oude kerkbanken bleek nog geschikt om de kinderen te laten zitten tijdens het eten. Echter, het knielgedeelte aan de achterkant moest blijven zitten, zodat de banken dus allemaal een halve meter van de muur afstonden.

Alles heeft zeer trouwe diensten geleverd, het was een samenraapsel, maar uitermate geschikt om met beweeglijke kinderen te verblijven en menigeen heeft zijn hart daar nog ergens begraven liggen.

De slaapkamers waren een stuk poverder aangekleed. Daar stonden een stel bedden en dat was het. Sommige bedden en matrassen waren mijn hele leven al bij ons, hier en daar was het doek wel enigszins gehavend door verhuizingen, bedplassers en wat niet al. Het stro, de paardenharen en de oude ijzeren vering kwam bij menigeen aan de oppervlakte. Zo was er iedere dag met zekerheid iets te vegen.

Verder waren er stapelbedden, de meesten nieuw gekocht toen we nog in Epen woonden, maar er zaten er ook een paar zeer antieke exemplaren bij, loeizwaar en krakend als de pest.

Je kon nog niet ademen of ze kraakten al.

Ging je het mooie steile trapje op, dan waren daar de meisjeskamers, links de kleine meisjeskamer, rechts de grote. Dat had niet zo zeer te maken met de grootte van de meisjes of de grootte van de kamer, maar meer met het feit dat links het plafond zo laag was dat alweer mijn moeder de enige was die er rechtop kon lopen.

Lag je in de bovenste stapelbedden, dan kon je liggend je armen niet eens omhoog uitstrekken.

Boven de keuken had Miek nog een slaapkamer gemaakt, dat was de jongenskamer. Jongens en meisjes zijn dus steeds zeer gescheiden gebleven, zoals het hoort.

De slaapkamervloeren waren allemaal slechts één plank dik, dus zeer gehorig. Miek zelf placht onder de grote meisjeskamer te slapen, in een heel groot antiek bed, dat de hele kamer vulde. Dat was weliswaar een vreemd gezicht, zo'n groot bed midden in het huis, waar iedereen steeds langskwam, maar Miek was er heel blij mee.

Miek hield van vroeg opstaan, en dus ook van vroeg naar bed gaan. Dan moest het stil zijn, in het hele huis.

Natuurlijk heb je als kind op vakantie heel veel te vertellen iedere avond, al die rare indrukken, dat moest je toch even kwijt. Maar na half elf moest het doodstil zijn, eerst haalde Miek dan gewoon de schakelaar omlaag, zodat alles in het stikdonker werd gehuld, en als je dan nog geluid maakte, nou dan kon je de wind van voren krijgen!

Zoals die arme Michiel mocht ervaren, die boven de keuken probeerde in te slapen, niet wetende dat Miek in het donker nog even was teruggelopen.

Op zijn algemeen gestelde fluisterende vraag "zou ze al slapen...?" bulderde Miek, als in die reclame voor de hypotheek, alsof ze naast hem op het bed zat: "helemaal niet, waarom wil je dat weten...?" Michiel heeft de rest van de nacht alleen nog maar stil liggen bibberen in zijn bedje, gelukkig lag hij niet in het krakende stapelbed.

Ja, Miek had het regime er wel inzitten hoor.

Die ponykampen, genoeg stof voor talloze boeken! In ieder geval is het nu duidelijk hoe het boerderijtje aan zijn naam kwam...

Waarom luisteren paarden toch naar de mens? Waarom doen ze toch zo braaf hun best voor ons?

Erkennen ze dat wij, als hoger geplaatst wezen, automatisch hoger in rangorde staan? Of vinden ze het gewoon fijn om op hun donder te krijgen, onderdanig aan ons te zijn, meegaand?

Als dat zo is, dan zouden ze dat bij alle mensen moeten hebben, hetgeen allerminst het geval is. Dat kunnen we dus gevoeglijk uitsluiten.

Hoewel er individueel wel verschillen van gehoorzaamheid voor komen, mag je wel stellen dat ze, als ras, veel voor de mens betekenen. We kunnen ze overal voor gebruiken, desnoods eten we ze op.

Moet toch een reden hebben, zou je denken.

Gelukkig heeft iedere instructeur, iedere paardenman of -vrouw daar zo zijn ideeën over.

Mijn antwoord is drieledig:

1. Paarden hebben ontzag voor onze stem, die vinden ze prachtig. Ze hopen ons geluid ooit na te kunnen doen. Wie weet, als ze maar vaak genoeg luisteren, dan lukt het ooit, misschien.

Helaas heeft een paard geen stembanden.

2. Paarden hebben een geweldig respect voor ons inzicht. Hoe kunnen wij mensen toch steeds zo rustig blijven, zelfs op in hun ogen vaak enge momenten? Wat zouden ze dat graag willen leren!

3. Paarden hebben eerbied vanwege de verzorging. Wij zorgen voor het natje en droogje, het hele jaar door, paarden waarderen het echt, al vinden ze wel dat we vreselijk langzaam te werk gaan, en stom dat ze niet alles in een keer krijgen.

Hoofdstuk 6: De Voerstreek.

De naam klinkt als een toetje, iets lekkers om bij de koffie-met-cognac te nuttigen. Dat bleek niet het geval. We spreken eind jaren 70. Wat voor ons een steenworp afstand vanaf Epen was, was voor anderen toch reeds het verre buitenland. België! Andere gebruiken, andere wezens.

Om er te komen moest je destijds nog langs een grenspost, zo'n echte, met een rood/witte slagboom en een norske, besnorde grenswachter, die soms op de weg het spaarzame verkeer regelde, maar meestentijds languit achter het raam lag te pitten. Tegen de tijd dat hij één ooglid opgetrokken had, waren wij al de bocht om gevlogen met onze eend.

De Voerstreek bestaat uit een aantal dalen, waarin een vijftal dorpjes en nog wat gehuchtjes te vinden zijn. Het gras is er net zo groen als bij ons, wel zijn er meer oorspronkelijke kenmerken te vinden. In Nederland kreeg je toen als boer subsidie voor het rooien van fruitbomen, in België niet.

De bossen waren deels privé-eigendom en veelal verpacht aan jagers, en dus verboden gebied voor ruiters. Meer uit gemakzucht dan met het oog op schoonheid, liet men hier graag alles bij het oude. De elektriciteit liep/loopt er nog bovengronds, er was/is geen riolering, er was nog geen waterleiding. Gelukkig had men al van asfalt gehoord en het dun toegepast, waardoor het in ieder geval leek op verharde wegen.

Na iedere winter bleken er weer talloze gaten in het wegdek, die op een hoogst doeltreffende wijze werden geduid, men zette er bordjes bij: 'wegdek in slechte staat'...

Zodoende wist iedereen waar ie aan toe was en had de oplossing slechts een minimum gekost.

Iedere heg en steg heeft er een prachtige oud Vlaamse naam, zoals: Knuppelstock, Peerdsbos, Oudemoeder, Mabroek of Schoppem. Ook de plaatselijke bevolking was bekend onder dergelijke namen: Van Gulpen, Van Laar, Zeevaart, Snoeck, Locht. Het gesproken dialect was praktisch hetzelfde Limburgs als een paar honderd meter verderop. Geen wonder dan ook dat men eind jaren 50 had besloten dit deel van België maar weer bij Vlaanderen te voegen, tegelijk eenzelfde deel in de buurt van Brussel, waar Waals meer de voertaal was, over te hevelen naar Wallonië.

Toch 'hangt' de Voerstreek er een beetje raar bij, weliswaar tegen de Nederlands Limburgse grens aan, maar doordat de Maas een soort geografische grens tussen de Belgische provincies Luik en Limburg vormt, moet je, komend uit Belgisch Limburg, eerst een stuk door Waals Luik om er te komen. Nou ja, in oorsprong had men daar ook oud Vlaamse namen, Visé heette feitelijk Wezet, Wonck heette Vang en zo verder, maar dat konden die Walen niet goed uitspreken. Het gemak dient de Waal. Tongbrekers werden sinds Napoleon klakkeloos vertaald, waardoor het opeens een heel andere waarde kreeg.

Zo vertaalden Napoleons ambtenaren het hoofddorp in de Voerstreek, het 's Gravensvoeren', gewoon in 'Fouron-le-Comte', waardoor het net leek of er een graaf had gewoond, terwijl het 'graven' oorspronkelijk van 'grafter' kwam, stukjes bos als scheiding tussen de weilanden.

Om iedereen te vriend te houden, kreeg ieder dorp dus maar meteen twee namen, hetgeen de duidelijkheid niet steeds ten goede kwam.

Toch ging het jaren goed.

Ieder dorp had zijn eigen winkeltjes, eigen cafés, eigen bedrijvigheid. Miniatuur supermarktjes, waar men tot ver na sluitingsuur nog wel terecht kon, vaak was het meteen het plaatselijke café, kon men gewoon nog even doorlopen.

Het bier mocht je zelf tappen, de rekening hield je ook zelf maar bij.

Zolang men niet om ongebruikelijke dingen vroeg, dan hadden ze dat wel, of konden ze iets in die geest maken. Van bessenjenever hadden ze nog nooit gehoord, maar er was wel cassis en jenever. Bij de plaatselijke forellenkweker met de bijpassende naam Snoeck kon je tot laat nog aankloppen voor een heerlijk visje, dat hij dan meestal lachend en grappend uit de vijver plukte en voor je schoonmaakte, blij dat je hem duidelijk waardeerde. Voor ons was het 'n beetje een stap terug in de tijd, naar een gezellige tijd. Dat kon natuurlijk niet voortduren.

Op aanraden van Miek werd er een actiegroepje met huisvrouwen gestart. Onder haar supervisie ging onze buurvrouw, mevrouw van Laar met andere Voerense vrouwen in actie om bij de provincie te pleiten voor de aanleg van de waterleiding.

Besloten werd de postbode te vragen alle vrouwen van de Voerstreek een petitie te laten tekenen. Deze gerichte actie had resultaat, in 1982 was waterleiding in de Voerstreek een feit en hoefde niemand meer bij pomp of bron te gaan emmeren.

Hadden we in Epen nog in de boerderij zelf gewoond, nu kon Miek een heel goedkoop huisje kopen langs de oude walmuur in Maastricht.

De hele buurt stond op de nominatie afgebroken te worden en plaats te maken voor de oprit van de nieuwe Kennedy-brug, de huizen waren aan de straatstenen niet te slijten, vrijwel niemand durfde het aan.

Miek wel.

Nu is het Jekerkwartier de meest geliefde woonplek van Maastricht, de oude walmuur het meest bekeken. Miek en ik wilden allebei wel weer terug naar de stad.

Ons boerderijtje werd meer een plek speciaal voor de ponykampen, beregezellig om met meerdere mensen te zitten, maar geheel onlogisch om er te wonen. Een soort bioscoop, leuk als er een film gedraaid werd, anders net een lege zaal.

Helaas werd de aankoop van een boerderijtje in België bijna de doodsteek voor dit deel van haar bedrijfje, België lag toch net iets te ver weg, er moest een grens genomen worden, ver buitenland. Terwijl Miek moeizaam voortploeterde om er toch iets van te maken, mensen te wijzen op juist de ongerepte schoonheid die hier nog te vinden was, diende het volgende probleem zich aan.

Hoofdstuk 7: De Taalstrijd

Ik heb reeds uitgelegd dat de Voerstreek eerst bij Wallonië hoorde en ingeruild is voor gemeenten nabij Brussel. België bestaat feitelijk uit drie taalgebieden, Vlaanderen, Wallonië en de oost-kantons, waar Duits gesproken wordt.

Ieder gebied heeft naar omvang recht op een greep in de staatskas. Een paar vierkante meter erbij levert dus ook meer op.

Woonde in Vlaanderen door de jaren heen vooral gewoon werkvolk, in Wallonië voelde men zich meer verheven en sprak men ook een soort Frans dialect. Dat klonk veel chiquer en dan ben je dus ook net iets beter.

Dat ze daarbij veel woorden gewoon verbasterden, ach, als ze het onderling maar begrepen.

Zo werd bijvoorbeeld het Franse 'zeventig', dat feitelijk dient uitgesproken te worden als 'soixante-dix' gewoon 'septente' (sept = zeven).

Wat voor de een dus rijkdom betekent, is voor de ander gewoon armoede, taalarmoede.

Veel Walen waren werkzaam geweest in de Belgische kolonie, Kongo, en hadden daar ook hun eigen zakken aardig gespekt. Dat was sinds 1960 verleden tijd.

Verder waren er veel industrieën geweest in Wallonië, ijzer, hout, wapens.

Door de jaren heen was Wallonië dus altijd rijker geweest dan Vlaanderen en had men duidelijk neergekeken op die sloebers daar.

Maar Kongo hield op met haar koloniale bestaan, ze gooiden de Belgen er uit, de industrieën draaiden steeds minder goed, het geld raakte op.

De Voerstreek was weliswaar dunbevolkt, maar had toch een aanzienlijk aantal vierkante kilometers. Waarom de Voerstreek niet weer gewoon ingelijfd bij Luik?

De bewoners waren voor hun inkopen vooral afhankelijk van kleine stadjes en grote dorpen in de buurt, het Belgisch-Limburgse provincie hoofdstadje Hasselt lag bijna 40 km verderop. Visé en Aubel lagen om de hoek, zelfs Luik en Verviers lagen dichterbij dan Hasselt of Tongeren.

Ondanks de grondruil in de jaren vijftig, waren veel diensten nog gewoon in het Waalse gebleven, zoals bijvoorbeeld de elektriciteit. Die moest je gewoon in Wallonië gaan betalen. Ook notarissen waren vooral daar te vinden, net als tandartsen.

Had je dus kiespijn, of had je iets te erven, dan was Wallonië een stuk dichterbij. Voor de burger was het ook niet zo zeer een grens, met het Limburgs dialect kan je tot in noord Frankrijk gewoon terecht, iedereen spreekt het, tot in Straatsburg toe! (Ik heb het uitgeprobeerd!)

Voor rechtszaken moest je wel naar Tongeren. Maar omdat daar vrijwel geen bossen zijn waar gejaagd kan worden, iets dat de gegoede burgerij toch graag doet, kwamen vele rechters toch graag even afzakken naar hun Waalse vrienden nabij de Voerstreek, en je houdt zo'n leuk contact met de burgers... Het was dus nog niet zo gek gezien om de Voerstreek maar weer in te lijven, feitelijk hadden ze het nooit opgegeven.

Tja, hoe gaat zoiets? We zijn er in de jaren 90 allemaal getuige van geweest hoe het vreselijk fout kan lopen, in voormalig Joegoslavië. Buren die elkaar opeens naar het leven stonden, wat niet al.

In de Voerstreek waren ook meerdere ingrediënten aanwezig, kleiner, maar toch.

De bevolking bestond voornamelijk uit boeren. Als boer heb je zes dagen per week iets te doen, op zondag is het verplicht rustdag.

Eerst naar de kerk, dan naar de kroeg. Eerst kwamen er twee soorten kroegen, Waalse en Vlaamse, vaak als burens. Als buitenlandse gast had je dat niet meteen in de gaten, in beiden hoorde je hetzelfde dialect. Chez Liliane was net zo leuk als bij frituur Wijnants.

Had je er een paar achter je kiezen, dan word je vrijer, ongedwongener zullen we maar zeggen. De absolutie had je al gekregen in de kerk, dus een beetje schelden mag wel weer. Vooral de jonge gasten, de boerenzoons, wilden indruk maken op elkaar.

Ze spraken met elkaar af: volgende week zondag, in het veld, dan zul je ervan lusten. Dan heb je een hele week om wat vrienden op te trommelen, na de kerk eerst verzamelen in de kroeg weer, moed in drinken, en dan met z'n allen naar het veld, in twee groepen...

Toevallig zat ik op het paard, bij het eerste treffen. Van een afstand kon ik het volgen. Aan iedere kant 'n man of 40, die elkaar ergens tussen de weilanden treffen, op een goede 100 meter van elkaar, vervolgens flink schreeuwen en schelden, hier en daar een steen gooiend die het bij lange niet haalde, dan trots omdraaien en weer terug naar de kroeg voor de sterke verhalen. Haantjesgedrag. Niet echt iets om koud of warm van te worden.

Helaas had de media er wind van gekregen en klopte het meteen op tot iets overweldigends.

'Oorlog in de Voerstreek', kopte de Volkskrant de volgende dag, op de eerste pagina en in hele dikke zwarte letters.

En Miek probeerde mensen te lokken met een ongerepte natuur...?

Een week later was het opnieuw raak.

Vlaanderen had een feestdag, dit keer was er meer ruchtbaarheid gegeven aan de taalstrijd, men had meer vrienden opgetrommeld.

Men wist van tevoren dat dit keer het gemeentehuis centraal zou staan, de politiek ging zich er mee bemoeien.

Overall vandaan werd de rijkswacht opgetrommeld, in België een soort veredelde politiemacht, half mobiele eenheid, half leger.

Het was duidelijk de bedoeling om die boerenzonen eens flink te laten schrikken, aan beide kanten. De grens ging op slot, op de Planck werd de rijkswacht verzameld, wij zaten in de tuin thee te drinken, een mooie zonnige dag.

Daar kwam de rijkswacht de heuvel af, op weg naar het gemeentehuis, 6 km verderop. Alsof het Duitse leger Polen binnenviel.

Meer blauw op straat? Ik heb nog nooit zo veel blauw op straat gezien! Als een soort ere-parade op het Kremlin trok het aan ons voorbij, minstens anderhalf uur lang. Busjes, jeeps, vrachtwagens, waterwagens, politie te paard, nog meer busjes, nog meer jeeps, nog meer vrachtwagens, nog meer paarden, nog meer blauw, nog meer, nog meer...

Een soort carnavalsoptocht, maar dan wel een angstaanjagende.

Helaas was het vooral olie op het vuur, nu ging iedereen zich er pas echt mee bemoeien.

Een rijke Vlaming kocht een bekend café vlakbij Pietersvoeren, een dorpje waar veel Waalse aanhangers woonden, en maakte met veel vertoon duidelijk hoe hij er over dacht. De Waalse jongeren op hun beurt togen nu bijna iedere nacht er op uit met ladders, verf en kwasten, om alles onder te klieren met spreuken als: 'Retour á Liège' en 'Fouron Wallon'. Elektriciteitshuisjes, wegen, tunnels, bruggen, blinde muren, ja zelfs kerkjes en kapellen moesten er aan geloven. Doodzonde.

Een toen nog jonge fruitteler, die uit het Waalse land naar de Voerstreek was verhuisd, had nog wel wat tijd over, fruit vraagt geen zesdaagse werkweek...

Hij ging zich er persoonlijk mee bemoeien dat de Voerstreek weer terugkwam bij Wallonië. Zijn naam was José Happart.

Zijn grootste succes is het feitelijk geweest dat dankzij hem de Belgische regering regelmatig in zwaar weer terecht kwam en zelfs struikelde.

In 1982 wist hij voldoende stemmen te krijgen om burgemeester te kunnen worden, veel kiezers hoopten dat de rust nu weer een beetje terug zou komen. Maar de nieuwe burgemeester van het Vlaamstalige dorp sprak geen Vlaams en weigerde dat ook te spreken.

Waren in de ogen van Happart Vlamingen feitelijk tweederangs burgers, een nog groter gevaar vormden in zijn ogen de Nederlanders die mondjesmaat de grens over kwamen en hier boerderijtjes op kwamen kopen.

Miek had net nog twee kleine arbeidershuisjes in Pietersvoeren op de kop getikt, en was duidelijk bezig grootgrondbezitter in de Voerstreek te worden.

Dat beide huisjes bijna verkrot waren, deed daar niet aan af. Onze familie werd een soort 'vrij wild' en mocht dus door iedereen beschoten worden.

Beide huisjes lagen aan een klein plein in Pietersvoeren, en ze waren identiek.

Leuk voor Marc en Okke, de twee zoons van Miek, ieder een eigen -lekkend- dak. Miek had voor de huisjes betaald, de rest moesten we zelf maar uitzoeken.

Geen waterleiding nog en de poepdoos staat in de tuin. Helaas hadden we allebei geen geld, dus het opknappen kon wel enige tijd gaan duren.

Nou kun je, als je dat wil, ook best veel zelf doen. Gaten graven, gaten door de muren heen hakken, balken leggen, metselen, een hoop kun je zelf doen en hoeft niet veel te kosten. Met een zak cement kom je al best ver, met wat koperen en plastic buizen ook.

Ik kocht het bijvoorbeeld op vrijdag in, bracht het naar mijn huisje, legde het daar neer, kwam zaterdagmorgen terug en... foetsie waren mijn spullen.

Keer op keer. Als ik het binnenshuis neerlegde, achter slot en grendel, dan waren mijn ramen gewoon ingegoooid als ik terugkwam, en ja, natuurlijk, de spullen waren ook weer weg. Had ik een gat gegraven buiten? De volgende dag was het gat weer dichtgegoooid en flink aangestampt

.

We hadden wel heel vriendelijke burens daar. Iedere dag als ik aankwam kwamen ze allemaal vriendelijk lachend naar buiten, het halve plein, ik werd al vrolijk als ik ze zag. Ik had blijkbaar de zelfde uitwerking op hun.

Voor onze deur lag een klein grasstrookje, net groot genoeg voor een zitje. Bijna alle huizen hebben dat in deze streek. In principe gemeentegrond, maar je mag het gewoon gebruiken, als je dat wil mag je het zelfs kopen.

Niemand had daar last van, zoals gezegd lagen de huisjes aan een plein, waarop plaats genoeg was voor wel 80 auto's. Niet dat er zoveel parkeerplaatsen nodig waren, maar om een idee te geven.

Rondom het plein stonden hooguit 10 huizen.

Op een mooie lentedag kom ik weer bij het huisje aan en op het graslandje voor mijn huis staat een monsterlijk grote gele bulldozer.

Het veldje voor het huisje van Marc, was reeds geheel platgewalst, inclusief de tuinmeubels, men had zich niet eens de moeite genomen het aan de kant te zetten.

Ik spring uit mijn auto en weet nog net mijn bankje te bereiken...

De bulldozermachinist staakt meteen zijn bezigheden en steekt woedend zijn hoofd uit zijn raampje, gebaard me wild dat ik weg moet gaan.

Van die student op het Plein van de Hemelse Vrede in China, die daar in zijn eentje voor een tank bleef staan, hadden we toen nog niet gehoord.

Maar ik weet wél hoe hij zich gevoeld moet hebben, zo voelde ik mij daar ook!

Eerst werd de rijkswacht erbij geroepen, die mij sommeerde daar weg te gaan, omdat ik de aanleg van meer parkeerplaatsen op het plein tegenhield.

Ik bleef toch zitten.

Toen kwam de nieuwe burgemeester zelf, die mij, hoewel hij eigenlijk geen Vlaams sprak, in het Limburgs toebeet dat ik daar weg moest gaan, dat de bulldozer daar op zijn bevel aan het werk was en dat hij me anders zou laten oppakken door de rijkswacht en me vervolgens twee keer 72 uur zou opsluiten zonder vorm van proces, iets waar hij als Burgemeester inderdaad het recht toe had. Mijn bankje heb ik nog kunnen redden, mijn veldje niet.

Op mijn klachten, neergelegd bij de gouverneur van Limburg en bij wie niet al, heeft natuurlijk nooit meer iemand gereageerd.

Twee dagen later lag er een dikke laag asfalt voor mijn deur, waarbij de wals zo kunstig de boel had platgedrukt, dat bij iedere regenbui onze huisjes meteen de volle laag kregen, iedere druppel die de berg afkwam, liep automatisch onze gang binnen...

Dat weekend bleef ik in het huisje slapen. Mijn auto stond voor het huis, op het plein. Op maandagochtend word ik wakker van kabaal.

Hoewel het hele plein verder leeg was, zag ik nog net hoe mijn auto onder een dikke laag grind werd bedolven, volgens de opzichter stond mijn auto precies op de plek die hem was opgegeven om te storten.

En weer waren de burens duidelijk verheugd met mijn aanwezigheid, zelden heb ik ze zo onbedaarlijk zien lachen.

Nee, het kan nog mooier hoor! Zelfs ik word er bijna vrolijk van, ik hoor het jullie denken: zoiets verzin je toch niet? Inderdaad, er is geen woord verzonnen.

Burgemeester Happart had genoeg van zijn piepkleine bungalow, hij huurde het huis meteen naast dat van Marc.

Hoewel we het dak toch hadden gemaakt, begon het steeds harder in te regenen. Toen we op zolder gingen kijken hoe dat kwam, bleek een onverlaat zware betonnen stenen door ons dak te hebben gegooid, hoogstwaarschijnlijk vanaf het iets hogere dak naast ons, je raadt het al: het huis van Happart...

De kachel trok steeds slechter, niet veel later zelfs in het geheel niet meer. Op zoek naar het euvel, bleek de schoorsteen te zijn dichtgemetseld en iets daarboven te zijn overgenomen door onze buurman, toevallig, weer Happart.

Verder nam Happart een hond, een gemeen uitziende zwarte herder, niet zozeer tegen indringers, maar vooral om flink aan te slaan als wij er waren. Daartoe trapte hij het beest ook hard genoeg, zodat ie tenminste flink bleef piepen.

Met een paar biefstukjes was het euvel snel verholpen, een tijdje wisten we het wel meteen als Happart zelf thuis was aangekomen. Helaas heeft het dier daarna niet lang meer mogen leven. Dat zijn auto, en verder alle auto's van zijn vrienden, bij voorkeur rondom onze auto's werden geparkeerd, ach, een aardigheidje, beetje stangen! Lekke banden? Vrolijke burens!

Hoofdstuk 8: Terug naar het boerderijtje.

Miek draaide haar kampen, zo goed en kwaad als het ging. Wat al spoedig opviel, was dat zodra de kinderen de paarden gingen pakken om uit rijden te gaan, de boswachter steeds al bij het bos verderop stond te wachten, om de kinderen de doorgang naar dit bos te ontzeggen.

De boswachter, Zeevaert genaamd, woonde in het volgende gehucht, Veurs.

In België heeft men zich het spreekwoord 'met dieven vangt men dieven' goed in de oren geknoopt. Zeevaert had in zijn jonge jaren, samen met zijn vader, flink gestroopt in diezelfde bossen. Eerst was hij gaan werken bij de wapenfabrieken in het Luikse, eens met een aardige borrel achter zijn kiezen naar huis gereden, aanrijdinkje met gewonden veroorzaakt, doorgereden, later toch gepakt.

In Nederland kun je na zo'n voorval nooit of te nimmer meer een officieel ambt uitoefenen.

Geen weldenkend mens uit de hele Voerstreek heeft ooit kunnen begrijpen dat dit akkefietje bij zijn aanstelling als boswachter, door de rechterlijke macht in Tongeren, onder de tafel werd geveegd. Maar ja, zoals reeds aangegeven, de Voerstreek was een geliefd jachtgebied. Wat zijn baas in Hasselt goed uitkwam, was natuurlijk dat Zeevaert in de Voerstreek woonde en dat er verder bijna geen bos ligt tussen zo zuidelijk van Belgisch Limburg.

Door zijn eigen stropersverleden was hij bovendien goed op de hoogte in de streek, ook een niet onbelangrijk pluspunt.

Zeevaert was dus zo'n beetje de alleenheerser over de natuur in de Voerstreek, zijn woord was wet.

Als hij zei dat wit zwart was, dan was dat automatisch ook zo, met wat voor deskundige je ook aankwam om te bewijzen dat wit toch echt wit was, de boswachter zei dat het zwart was en dus nam de rechter dit automatisch over.

Om te mogen jagen, moet je als jager kunnen bewijzen dat je de jachtrechten hebt over een bepaald gebied, bos en weiland. Miek had inmiddels ook wat weiland gekocht. Op de vraag of ze de jachtrechten hierop wilde verhuuren, had ze afwijzend gereageerd.

Waarom zouden dieren geen vrijplaats mogen hebben? Dom Miekje!

Wat meer is, wild houdt zich graag op in de buurt van paarden.

Paarden zijn ook vluchtdieren, maar minder schichtig dan bijvoorbeeld een ree. Die liepen dus al snel bij voorkeur in onze weilanden, bij de paarden. En als er gereden werd, dan zagen we de reeën vaak op een afstand evenwijdig meelopen.

Zetten wij de paarden vervolgens op een andere wei, dan bleven de reeën ook in die buurt hangen.

Een doorn in het oog, van jager en stroper.

Wisten ze het ene moment waar de kudde wild zich ophield, nog voordat ze hun vrienden hadden gebeld voor een leuk partijtje afschieten, waren de dieren, met de paarden, weer verdwenen. Gelukkig waren de jagers niet slim genoeg om die link goed te duiden, wat voor hen in ieder geval vaststond, was dat door de ruiters, hun reetjes verdwenen.

Geliefd waren de paarden dus niet. Miek had geen zin in persoonlijke aanvaringen met de boswachter, een persoonlijke vriend van Happart overigens, en ondanks zijn aanstelling als Vlaamse boswachter, toch Waal in hart en nieren.

Miek ging problemen liever uit de weg, ging ook nooit persoonlijk mee op paardrijtochten, ze gaf de kinderen de opdracht om, mochten ze de boswachter tegen komen, er gewoon in galop vandoor te gaan.

Geen boswachter die een kudde paarden weet tegen te houden, die voorbij komt geraasd. Mochten ze ondanks alles toch worden aangehouden, dan moesten ze maar zeggen dat ze van een manege uit de buurt waren en de weg kwijt. Ging jaren goed.

De vader van Zeevaert woonde aanvankelijk nog op De Planck, vlakbij ons boerderijtje dus. Na een tijdje kwamen we er achter dat hij zich graag bij de bosrand boven ons ophield, op uitkijk staand. Gingen de kinderen de paarden pakken, had hij nog tijd genoeg naar huis te gaan en zijn zoon te bellen dat we er aan kwamen...

Doordat we de bossen niet in mochten, werden de meeste ritten beperkt tot een rit naar de Heide achter Pietersvoeren, een rotweg met veel stenen om er te komen, maar dan kon je even uit je dak gaan op een mooi graspad. Een paar jaar later was de Heide ook ingelijfd als natuurgebied, en dus verboden voor paarden.

Miek was zeer spaarzaam en kocht weldra nog wat weiland erbij. Steevast was dit dan weiland met een enorme bult of heuvel er in, niet te hooien of te ploegen, land dat geen boer verder wilde hebben. Daar betaalde ze dan natuurlijk wel de gangbare prijs voor die anderen betaalden voor vlak land. Ook viel het op dat we soms een mooi stuk kregen aangeboden, waarop zij dan mocht bieden, en als ze dan een prijs had genoemd, werd het in de regel net iets goedkoper aan een andere boer verkocht. Zo werd Miek gebruikt om de prijs te bepalen, en was het zondags na de kerk weer een goede grap om te vertellen hoe ze nu weer bij de neus was genomen.

Het bedrijfje breidde zich, ondanks alle tegenslagen, toch gestaag uit. Goed, de huisjes verdienden zeker geen schoonheidsprijs en de weilanden al evenmin. Er werd nooit geld gestoken in opknappen of renovatie, veranderingen waren zelfs uit den boze. Miek hield alles graag bij het oude, en dat was er ruim voldoende.

Ik had al aangegeven dat Miek een vrij klein vrouwtje was. Weidepalen kun je kant en klaar in allerlei maten kopen, in diverse lengtes. Of je gaat naar het bos, naar de boswerker die de bomen omhakt, en je koopt bij hem de ruwe stammen. De dunste zijn het goedkoopste, en daar je ze per meter koopt, als je wat minder lange neemt, kost het bijna niets.

Een goede paal voor een paardenwei gaat toch zeker 60 cm de grond in, waarna hij boven de grond nog minstens 170 cm uitsteekt.

Maar als jezelf nog geen 170 cm bent, is dat een behoorlijke klus om zo'n paal met een moker de grond in te rammen.

Goed, het is ook niet direct vrouwenwerk, dat geef ik meteen toe. Je kunt je natuurlijk afvragen waarom mijn broer of ik dit karweitje niet met liefde voor haar deden.

Had ik nog niet gezegd dat onze moeder een nogal eigenzinnig typje was?

Nou ja, dan weet je het nu! Met Miek was het vaak lastig kersen heten, zoals dat zo mooi heet.

Had ze de boomstammetjes eenmaal uit het bos gehaald, dan werd er eerst 'gepunt'. Iedere paal moest natuurlijk van een punt worden voorzien. Voor een paar centen meer had de boswerker dat graag voor haar gedaan, in een mum van tijd en machinaal, maar dan is het weer duurder.

Dus pakte je het hakmes en begon je te punten, een lekker werkje, waarbij je naast punten ook veel blaren krijgt. Miek was al blij als ze uiteindelijk paaltjes van 120 cm overhield. 30 cm de grond in, de rest om de paarden tegen te houden... En volgend jaar? Ach, dan begint alle ellende gewoon weer van

voor af aan.

De paarden? Die liepen regelmatig buiten, als de een of andere lolbroek het hek al niet openzette, dan duwden de paarden de palen zelf wel om.

Dan had ze weer ruzie met de boeren in de buurt, die eisten dan weer een schadevergoeding, soms kreeg ze ook nog een boete, het schoot echt lekker op zo.

Hoofdstuk 9: Recycling

Ik had al aangegeven dat we bij voorkeur oude materialen gebruikten, spullen die anderen niet meer konden gebruiken, de familie Last kon er blijkbaar hun voordeel mee doen. Jij bent van de troep af en hebt ook nog het gevoel dat je een goede daad hebt gedaan.

Zo kwamen we bijna om in oude badkuipen om de paarden water in te geven, iedereen kieverde ze rechtstreeks in onze weilanden. Op een gegeven moment hadden we er wel 50! Geen mooi gezicht, die witte, groene en blauwe dingen, midden in het landschap, maar wij waren er toch mooi mee geholpen, nietwaar? Enerzijds was iedereen blij goedkoop van de rommel af te zijn, anderzijds sprak men er schande van. Beetje dubbele moraal.

Miek zag er de lol wel van in. Ze had de oorlog nog meegemaakt, het laatste jaar in Amsterdam, de hongerwinter. Dat had zijn sporen nagelaten. Ze wist dat wie wat bewaard, er op een gegeven moment ook nog iets aan heeft.

Miek begon steeds meer te verzamelen.

Oude theepot nodig? Zij had er wel 20. Fluitketels? Wel 30. Raamkozijnen? 25, compleet met glas. Oude ruiten? Wel 60. Balken? In iedere lengte en uitvoering. Leren bankstellen? Altijd handig in een kinderkamp.

Kwam je met een nieuw meubelstuk aan, dan was je eerst een halve dag bezig met het herplaatsen en schikken voordat je 'm een plaatsje kon geven.

Als ik af en toe eens op ging ruimen en een hele dag bezig was om de troep bij de weg klaar te zetten, en Miek kwam dan ook toevallig langs, dan zette ze de hele troep weer binnen neer.

Zolders, stallen, vlierinkjes, kelder, alles puilde uit. Bezit was rijkdom.

Oude caravan? Geef maar, die kan mooi achter het huis. Niet veel later stonden er drie van die dingen achter de boerderij.

Miek was wel altijd heel sociaal. Door die oude caravans kon ze ook ponykampen aan gaan bieden voor gescheiden ouders, die het liefst samen met hun kinderen op vakantie gingen. Kinderen in het kamp, pa in de caravan, geen meerprijs. Het was nog gezellig ook, zo'n ouder erbij. Vaak in het bezit van een auto, en graag chauffeur.

Liever in een tent? Kies maar uit, we hebben er nog 20 liggen.

Als het heel warm was, dan willen kinderen natuurlijk het liefst zwemmen. Maar een zwembad in de buurt, dat was natuurlijk veel te duur. Op een afstand van 30 km wist Miek nog een klein meer te liggen, vlakbij de stuw van La Gileppe. Vooral een modderpoel, maar dat donderde niet. Auto's volpakken, picknick mee, desnoods twee keer rijden. Dan was het zwemmen in ieder geval gratis. Luchtbed nodig?

Voor het vervoer maakten we gebruik van oude eenden, besteelenden.

Klasse autootjes, die met hun voorwiel aandrijving overal doorheen trokken. Mooi klassiek geluidje, eenvoudige motor, met een sleuteltje 10/11 en een schroevendraaier kon je driekwart van de auto ontmantelen.

Motor in de soep gelopen? In 3 uur tijd had je er een nieuwe ingelegd. Het was eenvoudiger om de hele motor te vervangen, dan een enkel onderdeel. Ook eenden motoren hadden we ruim in voorraad.

Dat de hele familie zelf in oude besteelenden reed, het paste niet bij het plaatje van grootgrondbezitters. Wat we zelf konden maken, werd zelf gedaan.

Voor Marc en Johan, een 'bijna broer' mag je wel zeggen, sinds hij als jong knulletje in het

ponykamp kwam, en nooit meer vertrokken is, vooral zij waren reuze handig als het om eenden ging. Waren zij op bezoek, dan stonden er gelijk 5 eenden in diverse stadia van ontleding voor de deur. Leverde ook mooi een hoop reserve onderdelen op, en op zo'n boerderijtje is toch overal plaats voor? Je kon het zo gek niet bedenken of we hadden het liggen, in minstens 10-voud, van knipperlichtje tot claxon.

Toch begonnen we een beetje ruimtegebrek te krijgen.

Op een gegeven moment zag Miek een documentaire over het maken van een blokhut in Canada. Nou ja, niet de hele documentaire, de laatste 5 minuten.

Wauw. Dat was het, een blokhut achter het huis, plaats genoeg, bij de caravans.

Dat kon ze zelf ook wel, een nieuwe uitdaging, daar hield Miek van.

Op televisie had het er ook zo simpel uitgezien.

Geen voorbereiding nodig, gewoon ergens beginnen en dan zien we gaandeweg wel. Eerst naar het bos, balken kopen. Je kon ze ook laten brengen, maar dat was duurder.

Er pasten gemakkelijk 40 balken tegelijk achter in de eend, dan zakte deze wel bijna door zijn vering, maar als je dan héél langzaam reed, was je met een uurtje toch weer thuis, de uiteinden slepend over het wegdek. Ja, wij zorgden wel voor een vrolijke noot in de omgeving.

Vervolgens moesten ze naar achter het boerderijtje, onder iedere arm één, heuvel op, om een hartverzakking van te krijgen.

Dan met het hakmes aan de zijkanten uithollen. Het was een probeersel, dus het hoefde niet zo nauw te passen.

Wij Lasten staan er om bekend dat we graag snel resultaat zien.

Miek vond het niet nodig om de bouwplaats eerst recht te maken, dus werd er heuvel áf gebouwd. In eerste instantie ook alleen in L-vorm, dan kun je je eerder voorstellen hoe het gaat worden.

Nou, dat zag er al snel heel authentiek uit. Opnieuw balken halen. Nu werd eerst de andere zijkant gemaakt, weer heuvel af, zodat er nu dus een U-vorm stond, met de ontbrekende muur aan de onderkant.

Beetje gammel nog, dus eerst maar eens wat dakbalken er op gespijkerd, met van die hele lange spijkers, stond het meteen stevig.

Ach, nu ze al zo ver was, konden er net zo goed alvast dakpannen op.

Oude dakpannen kopen, weer met de eend heen en weer rijden, weer de vering tot het uiterste inspannen.

Helaas sloeg het mooie weer om, het begon te regenen. Met de kruiwagen volgeladen, baggerde Miek de heuvel op. Tot dan toe had Miek een vrij schelle stem gehad, vaak overschreeuwde ze haar opposant. Jammer genoeg voor haar gleed ze met kruiwagen en al uit, maakte een enorme smak, waarbij ze een halve draai maakte, waarop ze meerdere dakpannen tegen haar keel aan kreeg. Sindsdien is Miek een stuk rustiger.

De dakpannen werden op de blokhut gelegd, waardoor het geheel behoorlijk zwaar werd. Omdat het ding los op de wei stond, bovendien heuvel af, begon het door het gewicht natuurlijk te schuiven. In de richting van het huis van de burens.

Zonde van al dat werk natuurlijk, afbreken was absoluut geen optie. Snel werd alles dat op een touw of ketting leek, vastgemaakt aan de hut en vervolgens aan contragewichten. Dat kon een caravan zijn, maar ook waterbaden die snel in de grond werden gegraven. Het hield, tot op vandaag de dag!

De extra ruimte werd meteen gevuld met oude auto onderdelen. Creatief als Miek was, werden er nog wat stallen tegenaan gebouwd, zodat ook kachels, olietanks, ijskasten en smeedwerk een droog plaatsje kon vinden.

Het boerderijtje begon zo langzaam toch een heel eigen, aparte uitstraling te krijgen, iedere bezoeker kon een dwaze glimlach niet langer onderdrukken...

Hoofdstuk 10: Aanplant

Om de boel wat op te leuken, mocht er wel wat aan de tuin gebeuren. In oorsprong was het een soort moestuin geweest voor de deur, met een aantal waslijnen en een geheel open inkijk.

Mensen die net hun heg hadden geruimd, waren er heel blij mee dat wij alles dat nog een wortel had, wilden meenemen. Gaten graven, de hele handel er in, grond weer aanstampen, nat houden.

De gemeente Maastricht bouwde een nieuwe wijk, De Heeg. Een heel weiland vol met kleine fruitbomen werd bouwrijp gemaakt. Alle appelboompjes met kluit hop in de auto, planten in de tuin. Met moeite hebben een aantal het gered, kleine, keiharde vieze appeltjes, die voornamelijk spoedig lagen te rotten en dus vooral wespen aantrokken.

Het Stadspark werd geschoond? Hup, rijden jongens, tis voor niks, zet het maar achter het huis, zien we later wel wat het wordt. Een compleet oerwoud werd het. Kerstboompjes met kluit? Zet maar ergens neer.

Tijdens het ponykamp kersen eten? Spuug de pitten maar gewoon uit, kijken of ze aanslaan. Al snel was het geheel op een zeer overtuigende manier behoorlijk dichtgegroeid. Aanbiedinkje in de krant van walnotenbomen? Altijd leuk, kom je helpen graven? Boer ruimt rode bessenstruiken? Doe er maar 100. Jammer dat ze zoveel vogels trekken, die bessen, laat de brandnetels maar gewoon groeien, houden we ze voor de gek. Helaas konden we ze nu zelf ook niet meer plukken, maar vrijwel alles was gratis, dus goed.

Leuk idee van oma Miek, voor haar jongste kleinzoon om wat bij te verdienen: zonnebloempitten bij de boerenbond halen, die planten, uitplanten, kun je als ze groot zijn zonnebloemen gaan verkopen. Wel erg fraai hoor, zo'n veldje grote gele bloemen, maar veel verder zijn ze niet gekomen.

Gras in de tuin te lang? Grasmaaier kopen? Ben je gek, veel te duur.

Zo gingen er iedere week wat kinderen van de ponyclub, die zich verveelden, met haar mee naar het boerderijtje, om daar, op de knieën, met een broodmes het gras af te snijden. Pluk gras pakken, afsnijden. Intensief werkje, maar wel mooi gratis!

Zeer effectief, maar helaas wel ook erg intensief, zeker als je het iedere twee weken moet herhalen... Daar moest verandering in komen, vond ik. Dus kocht ik tweedehands een elektrisch grasmaaiertje voor 10 gulden, iets dat Miek aanvankelijk een overbodige luxe vond en eens temeer een bewijs dat ik niet met geld om kon gaan. Maar na een tijdje zag ze toch wel enige voordelen, onder andere dat ze minder last had van haar knieën en botte messen. Maar het was voor mij een klein en onhandig ding, met een kabel die steeds te kort was of in de weg lag. Langzaamaan kocht ik steeds een iets groter model -telkens tweedehands- hetgeen ook een besparing in tijd bleek. Miek ging zich steeds minder met de tuin bemoeien en liet het meer en meer aan mij over. Zo ging dat wel vaker als ik weer eens met iets nieuws aankwam, eerst werd ik uitgekafferd, maar daarna werd er dan wel dankbaar gebruik van gemaakt.

Miek leefde in die tijd enorm goedkoop. Ze had het inderdaad aan haar hart gekregen, dubbele bypass ondergaan. Ze besloot dat ze best gezonder kon leven. Twee kroppen sla per week, en verder alleen maar kwark, de goedkoopste, daar reed ze rustig 10 km voor om. Kwark voor het ontbijt, kwark voor de lunch, kwark als avondeten. Dat leverde gelijk een hoop leuke kweekbakjes op, honderden. Brood kocht ze op bij de bakker, oud brood, paar zakken per week. Als je het meteen aan de paarden opvoerde, dan had je gelijk ruzie. Eerst moest zij haar keus kunnen maken, hard is goed voor je tanden.

Langzaam sijpelde dit ook door naar de ponykampen, met 3 kalfskoteletten kon Miek makkelijk 20 kinderen te eten geven. Alles werd trouwens steeds meer een 'spel' of een 'feest', een fritesfeest, waarbij je je eigen aardappelen mocht schillen en afbakken, liefst boven een open vuur, tjoep, in de olie. Of het pannenkoeken-feest, iedereen mocht zijn eigen beslag maken en zijn pannenkoek bakken, zoveel als je maar wil, tot het huis blauw zag. Het koeienspel, waarbij je voor dood in de wei naast het huis moest gaan liggen, totdat er een koe je gezicht stond te likken.

Ging goed tot er opeens een boze stier bij stond. Niets gebeurt verder, maar wat kon dat oude vrouwtje nog hard lopen zeg...

Het hele leven is een feest, je hoeft er slechts oog voor te krijgen. Je beleefde altijd gekke dingen bij Miek, velen kwamen graag, hebben er nog hele grappige herinneringen aan, maar vreemd genoeg zie ik hun eigen kinderen -bijna- niet meer terug op de ponyclub.

Hoofdstuk 11: Het fietsenplan

Altijd op zoek naar nieuwe mogelijkheden om geld te verdienen.

Miek heeft in haar leven al van alles bedacht, gedaan. Veel van haar ideeën waren zo gek nog niet, maar werden pas uitgevoerd als Miekje zelf weer weg was.

Zo bedacht ze in de jaren 50 voor de Katwijker vissers het plan dat ze, in plaats van de tot dan toe gehanteerde methode om uit te varen, te vissen en weer terug naar Katwijk te varen, daar weer uit te laden, en weer te vertrekken, het plan om voortaan de vis in Ierse havens uit te laden, de boten vervolgens dáár achter te laten en de bemanning per vliegtuig naar huis te laten gaan. Veel tijdwinst en enorme besparingen. Miek had ook al alles geregeld, compleet met adressen, vlieg- en reistijden diende ze het plan in. Miek werd vierkant uitgelachen, maar een jaar later kwamen de Katwijker vissers zelf met een geweldig plan, dat ze tot op vandaag de dag nog uitvoeren.

Verder bedacht Miek dat het voor de gehandicapte medemens goed zou zijn om te leren paardrijden, vooral voor het ontwikkelen van evenwichtsgevoel. Miek werd opnieuw uitgelachen, maar binnen het jaar werd er een stichting opgezet, dat een fan-tas-tisch plan had uitgedacht... Nou ja, van dat soort zaken dus.

Op zoek naar een ander gebruik voor haar weilanden, bedacht ze dat het planten van hop wellicht weer een impuls kon geven voor een bierbrouwer.

Ze zocht er alles over uit, ging op bezoek bij kloosters en kleine bierbrouwers, boeren en buitenlui. Met dit plan ging ze uiteindelijk naar de Gulpener bierbrouwerij. Die vonden het plan wel leuk, maar niet levensvatbaar. Wel hebben ze de presentatiemap van Miek gemakshalve gehouden.

Een jaar later presenteerde de Gulpener bierbrouwerij groots dat ze met enkele boeren hun eigen hop gingen verbouwen en daarmee een nieuw oud bier gingen brouwen.

Ik noem het hier maar even, terloops, helaas had Miek weer het nakijken.

Miek bedacht dat het leuk zou zijn als de gasten wat mobieler waren. Scheelde haar weer met autorijden en gaf de kinderen wat meer vrijheid.

Ze begon tweedehands fietsen op te kopen, uit de krant. Voorwaarde was dat ze niet duurder mochten zijn dan 25 gulden. Al snel had ze er een 25-tal.

Nu is het bij fietsen vaak het geval dat er wel eens iets kapot gaat, van lekke band naar ketting eraf, losse trappers, doortrappers, losse spatborden, wat niet al, en zeker bij de goedkopere fietsen.

Ging de ene fiets kapot, pakte men gewoon een andere. Het duurde dan ook niet lang of Miek beschikte over een 25-tal kapotte fietsen. Hoewel er mechanisch gezien geen grote lichten in onze familie voorkwamen, begon Miek ze dan zelf maar te repareren, desnoods van twee fietsen één te maken. De tweede fiets kon dan als reserve gehouden worden, voor onderdelen. Al snel had ze meer fietsen met reserve onderdelen dan bruikbare fietsen, en ook bleek de fietsmechanica vaak ingewikkelder dan het leek. Schier eindeloos was Miek bezig met het plakken van banden en gepriegel met kleine schroefjes.

Ach ja, een mens moet een hobby hebben, nietwaar? In ieder geval had ze nu dus ook een leuke verzameling oude fietsen opgebouwd, geen van allen nog bruikbaar.

Over Basta, ganzen en kippen

Miek hield van dieren, niet alleen van paarden. Bij een boerderij horen ook kippen. Omdat ze verder een zwak had voor de oude Romeinse en Griekse Goden, hoorden er natuurlijk ook ganzen bij, zoals bij de tempel der Vestaalse maagden.

Geen beter waakhond dan ganzen! Ze slaan bij iedere bezoeker meteen aan, snateren dat het een lieve lust is en vallen je desnoods ook nog aan. Je doet toch automatisch een stapje terug als er een stel van die beesten, met hun nekken uitgestrekt en met hun vleugels uitgekapt, sissend op je af komen. De kunst was om dat stapje terug nou net niet te zetten als ze met z'n zessen op je afkwamen, al leverde het je af en toe een blauw scheenbeen op. De beste methode is om hun eigen taal te beantwoorden, je armen uit te spreiden en al sissend op hun af te rennen en dan kijken wie het 't eerst opgeeft. Dat zijn niet steeds de ganzen!

Wat die beesten vooral doen, is vreten en poepen. Het gaat er voor net zo hard in als dat het er achter uitkomt. Man, wat had ik een hekel aan ze, de halve tuin was één glibberbaan. Vooral als ik hooi moest halen, op de zolder boven de uitbouw, en dan met twee pakken weer omlaag, lekker uitglijdend in de ganzenpoep, dan kon ik ze wel wurgen. Wat dat betreft was ik niet de enige, de boer die het weiland naast ons huis had, was ook woest op ze, omdat ganzen ook uitstekende gras eters zijn en alles kort millimeteren. Toen hij er 'n paar had doodgemept, heeft Miek overal gaas tegen de hekken gezet, om ze binnen te houden. Niet dat dat veel hielp, ganzen schijnen ook te kunnen vliegen. De ganzen beschermden in ieder geval weer de kippen tegen de meeste roofdieren. Reuze handig dus, deze goedkope bewakers tegen indringers, jammer alleen dat we ze iedere dag vanuit Maastricht, 25 km verderop, hun eten moesten komen brengen. Maar wel kon je gerust bijna alle deuren open laten staan, er kwam niemand het terrein op.

Miek wilde het liefst steeds met mij meerijden naar het boerderijtje. Dat scheelde haar in benzinekosten, en bij terugkomst hoefde ze niet opnieuw naar een parkeerplaats te zoeken. Ook kon ze nu natuurlijk haar verhaal weer kwijt. Daartoe belt ze mij bijna dagelijks, liefst alle Jezus vroeg, zo rond half zeven. 'Bel ik je wakker dan? Ik ben al uren op. Ga jij vandaag nog naar provisorisch? Dan wil ik graag meerijden, hoe laat ga je? Kun je niet iets eerder gaan? Wat heb je dan nog meer te doen vandaag?' Maar goed, af en toe moet ik er toch aan geloven. Eerst krijg ik dan een uiteenzetting over de politiek, of over de geweldige uitleg van Cruyff op het EK. Dan volgt er een of andere detective serie, breed uitgemeten tot het moment waarop ze in slaap viel. Bij aankomst duikt Miek meestal meteen in de eerste de beste stal. 'Opruimen' is haar toverwoord. Wat ik wegzet om naar de container te brengen, snuffelt Miek meteen nog eens na, desnoods draait ze de vuilniszak om, waarna ze de meest onnodige dingen als hervonden schatten weer er uit haalt, om ze dan weer op de meest onmogelijke plaatsen te herplaatsen, bij voorkeur in de keuken...

Na een paar jaar kwam er nog een hond bij, Basta. Basta -eigenlijk Bastaard- was een kruising tussen een Löwenberger en iets anders enorms. Een halve meter hoog, lichtbruin en met een enorme kop, die je meestal niet-begrijpend aankeek. Hij leek, ook in doen en laten, wel op die half schele leeuw Clarence uit de serie Daktari. Miek had hem ooit 'bevrijdt' uit een huis, waar hij finaal verwaarloosd was door zijn baas, en op dat moment was hij slechts een schaduw van zichzelf. Met veel toewijding had ze hem er weer bovenop gekregen. Maar Basta was bepaald geen allemansvriend. Kinderen konden in zijn ogen niet veel kwaad doen, vrouwen vond hij ook wel aardig, maar op mannen had ie het helemaal niet. Hij had het wel op meer zaken niet, maar daar kom ik nog wel op. Basta 'woonde' echt in de boerderij. Hij vond het heerlijk als Miek kwam, liefst met verse pens of

andere ingewanden, die ze weer heel goedkoop in een ver af gelegen winkeltje kon kopen. Bepaalde etensgeuren blijven je bij, je hele leven. Pens is er zo een.

Ook vond hij het heerlijk als hij met de paarden mee kon rennen, had ie er genoeg van, dan ging hij op eigen houtje wel weer terug. In die tijd ging Miek ook nog wel eens kajakken in de Ardennen, in haar eentje, en dan nam ze Basta ook graag mee. Die rende dan evenwijdig met de rivier naast haar mee door de weilanden.

We hadden onze eigen kajaks -allen voor een prikkie gekocht- en in meerdere soorten natuurlijk. Die kajak werd dan met oude fiets binnenbanden -daar hadden we er toevallig ook heel veel van- boven op de auto vastgesjord.

Niet in die speciale kajakvormen, die waren te duur, maar gewoon direct op het dak, soms met allerlei kussentjes ertussen, daar hadden we er toch genoeg van. Niet te hard door de bochten, want dan kon de kajak gaan schuiven en kon je opnieuw beginnen met vastmaken.

Basta zat al achter het stuur als Miek nog maar alleen even naar een kajak had gekeken...

Een tijdje had Basta in Maastricht gewoond, bij Miek aan de walmuur.

Die walmuur was inmiddels al opgenomen in de VVV-route.

Sinds Miek in de Jordaan in Amsterdam had gewoond -in de jaren 30 dus- was ze gewend haar voordeur gewoon open te laten staan. Miek en sleutels, het is nooit een succes geworden, ze kon zich vreselijk opwinden als ze dacht dat ze haar sleutels weer eens kwijt was.

Nu Basta in Maastricht woonde, kon die voordeur dus ook gewoon weer wijd open staan... Kinderen op weg naar school liet Basta gewoon langs, niets aan de hand. Vrouwen die inkopen gingen doen, niets aan de hand, loop maar gewoon door. Basta bleef gewoon als een slapende draak liggen in de deuropening, of desnoods midden op straat. Maar owee als er een man de straat in kwam!

Die vond deze draak van een hond meteen recht voor zich, met een blik in zijn ogen van: 'En waar dacht jij heen te gaan...?'

Geen VVV-gids durfde het straatje nog te tonen, de politie kreeg wel meer klachten, en dus werd Miek op het matje geroepen door de rechter.

Ze werd uiteindelijk wel veroordeeld, maar hoefde geen boete te betalen, want alle medebewoners van de straat kwamen getuigen dat de criminaliteit in de straat tot het algemene nulpunt was gedaald, iedereen kon rustig slapen, nog nooit was het zó rustig geweest... Helaas bepaalde de rechter dat Basta wel diende te verhuizen.

Afijn, Basta weer terug naar de boerderij!

Daar was het ook een goede waakhond. Leopold de smid kwam een keer op bezoek, hij zag dat de voordeur van het boerderijtje openstond en dacht dat er wel iemand thuis was. Basta zat in de tuin, liet hem rustig binnengaan, volgde hem naar de keuken. Daar bleek dat er toch niemand thuis was. Maar nu zat Basta voor de deur, tanden ontbloot, zacht grommend. Zette Leopold een stap naar het raam, dan maakte Basta ook aanstalten, zette Leopold weer een stap naar de deur, zat Basta daar weer. Leopold heeft die middag 3 uur in de keuken opgesloten gezeten.

Waar Basta verder een broertje dood aan had, waren motoren.

Nou ja, daarin was hij in ieder geval niet de enige, de weg voor het boerderijtje langs werd ontdekt door motor- en autoclubs en vooral ieder weekend sindsdien is het raak. Er is blijkbaar niets mooiers dan om met 80 motoren luid door het landschap te toeren, of met 30 Porsche 's, of 40 legervoertuigen... Vreselijk, een normaal gesprek in de tuin is op zondag niet meer te voeren door al dat geweld.

Basta heeft het in ieder geval geprobeerd te verhinderen! Hij viel onmiddellijk aan en menig motorrijder is met een behoorlijk wit neusje meteen doorgereden naar de rijkswacht. Ook de boswachter ergerde zich natuurlijk aan onze hond -al pakte Basta nog geen konijn- en had al gezworen dat hij hem zou doodrijden als ie de kans kreeg... Uiteindelijk heeft deze dierenliefhebber dat dus ook maar gedaan, we hebben zelfs nog 3 duizend gulden schadevergoeding moeten betalen voor zijn auto.

Hoofdstuk 12: Intermezzo, het bedrijf en ik

Miek werd 65 en had er geen zin meer in om het bedrijf nog langer te voeren. Kinderen, hoe leuk ook, op een gegeven moment krijg je er blijkbaar genoeg van. Dat ze op haar 65ste zou gaan stoppen, had ze al eerder aangegeven, er waren ook twee ex-clubleden die op deze heugelijke dag zaten te wachten, zodat ze het bedrijf eenvoudig konden overnemen en voort zetten.

Waar ze echter geen rekening mee hadden gehouden, was dat ik er best wel oren naar had om Miek's bedrijfje voort te zetten.

In het verleden had ik wel eens geprobeerd een deel van het bedrijf over te nemen, maar dat had steeds alleen maar tot enorme ruzies met Miek geleid.

Nu lag het iets anders, Miek had er echt geen zin meer in, dit keer ging het om het gehele bedrijf, ik was op dat moment werkloos en dit leek me wel een uitdaging.

Ik had reeds twee kinderen en leefde samen met hun moeder Wil, ik als huisvader, zij als kostverdiener. Ging niet echt van een leien dakje, maar het ging. Miek en Wil konden elkaar niet uitstaan, maar mijn zoons hadden een Oma uit duizenden.

Herfst 1990 mocht ik mijn eigen woensdagmiddag clubje opzetten. Van de omzet diende ik echter ook wortels en oud brood te kopen, hetgeen de inkomsten regelmatig oversteeg. Dat schoot dus niet erg op.

Een 2e groepje, op de donderdag, kinderen van 5 jaar oud. Zeer intensief werken, een soort pony crèche. Toch leuk dat twee van die jochies uit dat uur nu nog regelmatig komen rijden!

Heel langzaam bouwde ik het bedrijfje weer op.

Miek had een soort 'naam' gemaakt, alles klonk negatief.

Lang over nagedacht. De oplossing bleek reuze simpel:

Alles dat negatief klonk, roemde ik als zijnde juist heel positief!

Mensen waren meteen enthousiast...

Nou is het welbekend dat overname van het bedrijf door een der kinderen niet altijd gemakkelijk gaat. Daarover kan ik meepraten.

Ook al doe je vrijwel alles op de zelfde manier, het feit alleen al dat nu iemand anders verantwoordelijk is, het laatste woord heeft, dat betekent niet dat er automatisch een berusting komt. Het voert wat ver om hier de relatie van mijn vader met mijn moeder te beschrijven. Ze zijn voor elkaar gevallen en ik was de uitkomst.

Op een gegeven moment besloot mijn vader om elders zijn geluk te beproeven, en Miek zag dat als een vlucht. Vanaf dat moment zag ze mij als de totale weerspiegeling van mijn vader.

Wat ik ook deed, het was nooit goed. Wat ik ook deed, feitelijk was ik mijn vader, die gevlucht was voor de realiteit zoals zij deze ervoer. Ze had geen oog voor hetgeen ik voortzette, wat toch in de eerste plaats haar werk geweest was.

Iedereen had mij afgeraden haar bedrijf over te nemen, voort te zetten. Haar boekhouder, mijn broer, vroegere kampkinderen, mijn inmiddels ex-vrouw, de sociale dienst. Iedereen gaf mij maximaal een jaar.

Ik wist van tevoren dat dit minstens 5 jaar zou zijn. 5 jaar doorbijten, tegenwerking, sabotage, rottigheid.

Zoals ze het later zelf toe gaf, ik moest bewijzen -aan haar- dat ik toch van het goede hout gesneden was. Haar hout.

Natuurlijk lijk ik in veel opzichten op mijn moeder. Genetisch stamt de helft van mijn overtuigingen van haar. Minstens.

Tegenwoordig krijg ik vaak te horen dat we als twee druppels water op elkaar lijken, hetgeen ik nou ook weer niet zo'n compliment vind.

Ik ben Okke. Punt.

Zoals Miek het naderhand uitdrukte, ik moest, om mij zelf te bewijzen, minstens de zelfde problemen het hoofd bieden, die haar in de loop der jaren waren overkomen. En als ze niet vanzelf kwamen, dan hielp ze wel een handje.

Eerst probeerde ze het met het omkopen van mijn leiding.

Ze bood 1000 gulden om mijn gezag tijdens een week lang ponykamp geheel te ondermijnen. Maar mijn leiding, Pascal en Yvonne, zagen dat niet zo zitten.

We waren een goed trio, Pascal was fantastisch in het begeleiden van spelletjes en bedenken van gekkigheid, Yvonne was geweldig in het begeleiden van de paardrijtochten en alles wat verder met paarden van doen had, en ik, nou ja, ik deed gewoon het overige.

De kinderen genoten van onze kampen, wij genoten ook. Het belangrijkste was misschien nog wel dat ik mijn leiding voorhield, dat, wat ze ook deden, ik altijd de eindverantwoordelijke was, ook als het fout ging. Dat ging lijnrecht tegen Miek in, die vond dat iedereen verantwoordelijk was voor zijn eigen daden en daar dus ook voor moest kunnen boeten. Dat had haar in het verleden ook aardig wat leiding gekost.

Ik sprak mijn vertrouwen uit in mijn leiding en zei erbij dat ik hoopte dat ze in mijn lijn zouden handelen. Ging het toch fout, dan trok ik het boetekleed aan.

Geen betere basis voor een samenwerking.

Natuurlijk worden er ook wel eens fouten gemaakt, zeker ook door mij. Natuurlijk heb ik soms verkeerd gereageerd, of anders dan verwacht. Maar ik had van Miek wel geleerd om mensen de vrijheid te geven, te gunnen, en feitelijk hebben ze die nooit beschaamd in mijn kampen. Of op de ponyclub.

Ik had zo mijn eigen methode om iedereen uit bed te trommelen.

Om te voorkomen dat het huis reeds vanaf de eerste dag en vanaf een zeer vroeg uur zou worden bevolkt door de kinderen, schilderde ik hun bij het welkomts gesprek alle werkjes die gedaan moesten worden, iedere ochtend voordat de gasten allemaal beneden komen, zoals veel toiletten poetsen en veel dweilen.

Iedereen die, voordat ik een teken had gegeven dat het veilig was, beneden rond scharrelde, zou ik voortaan automatisch zien als vrijwilliger...

Hoewel die 'vreselijke' karweitjes inderdaad moesten gebeuren, was ik daar zo mee klaar en kon ik mijzelf een rustig begin gunnen. Eerst rustig een kop koffie, even het ochtendprogramma doornemen, tafel dekken, water opzetten voor het ontbijt.

Daarna zetten we een muziekje op, iedere ochtend stevast het zelfde liedje, liefst iets uit Sesamstraat, iets waar ze zich nu allemaal te groot voor achtten. Nog voordat de week 3 dagen oud was, zong iedereen het luidkeels mee, opperbest gehumeurd.

Ach ja, de Ponyclub. Die was er ook nog. Hoe verging het daar ondertussen mee? Bij mijn overname waren er nog slechts een minimaal aantal kinderen, vooral echte doorzetters, nauwelijks beginners.

Van Miek had ik al geleerd dat je van iets negatiefs heel makkelijk iets positiefs kon maken, gewoon door het anders te benoemen. Wonderlijk, maar het werkt.

Miek had voor de ponyclub een grote wei bovenop de Pietersberg in gebruik, eigendom van de ENCI. Ook zij dachten dat met Miek's bereiken van de 65-jarige leeftijd, de ponyclub wel een rustige dood

beschoren zou zijn.

Miek had van te voren wel vaker aangeklopt bij provincie en gemeente Maastricht met de vraag of zij, in geval van afgraving van de wei, die natuurlijk toch te gebeuren stond, bereid waren in te staan voor andere gronden. Dat was steeds het geval geweest. Maar nu opeens bleek dat de ponyclub ondanks Miek's pensioen, toch door zou gaan, schrok men behoorlijk.

Ik krijg te horen dat ik er maar het beste gewoon mee kan stoppen. De ENCI gaat de wei binnenkort afgraven en er zijn geen vervangende weilanden te vinden. Ik besluit een actie op te zetten, haal 5 duizend handtekeningen op, wil bij de provincie een petitie aanbieden. Toevallig op de zelfde dag als de ondertekening van het Verdrag van Maastricht, zeg maar de basis voor de overgang naar de Euro. Ik word telefonisch onder druk gezet af te zien van mijn mars naar het provinciehuis, er wordt me van alles beloofd -waar men zich later niets meer van kan herinneren overigens.

Maar iedereen staat al klaar, dus we gaan toch. Het zorgt in ieder geval voor een snelle afhandeling bij het provinciehuis. Als ik mijn aanhang even later vertel over het telefonisch contact, ontkent het bestuur onmiddellijk toezeggingen te hebben gedaan.

Bij de gemeente Maastricht is een wethouder die politiek wel wat zieltjes wil winnen. Hij doet wel een paar toezeggingen, onder andere een inventarisatie. Wat wil de ponyclub en kan ze ook geld op tafel leggen? Wat ik wil is wel duidelijk, maar helaas, geld om iets te kopen, heb ik niet.

De wethouder onderzoekt de mogelijkheden, komt dan met een ***plan:

De gemeente heeft alleen iets te koop en ik heb al aangegeven geen geld te hebben. Ik krijg 2 weken bedenktijd.

Tjee, nou zat ik echt in de rats. Waarom kreeg ik slechts 2 weken om hier over te beslissen, om ergens zo veel geld vandaan te halen? Werd ik wellicht voor de gek gehouden, speelde de wethouder gewoon een spelletje met me? Hoewel de bank niet bepaald geld wilde lenen om het land aan te kunnen kopen, bedacht ik dat ik net zo goed ook hoog spel kon spelen, ik had tenslotte niets te verliezen. Dus verlangde ik een voorlopig koopcontract van de gemeente, zogenaamd als zekerheid voor de bank. Bingo! Nu had de wethouder een probleem, want de gemeente wilde helemaal niets verkopen, en deze wethouder kon dat al helemaal niet. Hij probeerde er nog even onder uit te komen door te eisen dat er een stichting moest komen, of ik even wat bestuurders wilde optrommelen.

Miek kwam meteen te hulp, er waren minstens 5 politieke zwaargewichten die best wel zitting wilden nemen in mijn stichting. De wethouder kreeg het er benauwd van. Nog een spoed overleg, waarbij ik als getuige dit keer op de proppen kwam met een volwassen ruiter op mijn club, toevallig ook nog eens journalist bij het NRC. Zelden is een vergadering zo vlot verlopen, de wethouder kreeg bijna een rolberoerte.

Binnen een week zat ik met ambtenaren om de tafel, die er wel toe deden. Van hun kant bepaald niet van harte, maar gedwongen door omstandigheden.

Het leverde de ponyclub 2 hele mooie -uur- weilanden op.

Hoofdstuk 13: Wonck

Hoe goed de kampen ook draaiden. Miek vond het na een paar jaar wel welletjes, het gebruik van haar boerderijtje.

Ze had ooit zelf meegemaakt (Kasteel Karsveld) dat ze plots moest verhuizen met haar bedrijf, dus dat moest mij nu ook maar eens overkomen.

"Ga desnoods in tenten zitten, of blaas de hele boel maar af, je kunt het toch niet, watje dat je bent, precies je vader."

Onverwacht, heikel, vier maanden voordat de kampen weer beginnen, de eerste inschrijvingen zijn reeds binnen, deelt ze me mee dat ik moet verkassen.

Samen met Yvonne de streek uitgekamd. Niets te vinden. Oh, toch, een pracht van een boerderijtje, net over de heuvel, vlakbij Teuven, te huur!

Zou fantastisch zijn, want dan kon ik in ieder geval de weilanden van Miek blijven gebruiken. Maar de man vroeg om een borg. Ik vroeg mijn broer me 10 duizend gulden te lenen, zodat ik niet alleen de borg kon betalen, maar de huur gelijk voor een jaar vooruit kon betalen. Leek mij een goed plan.

Leuke boerderij met veel potentie, weiland achter het huis, 100 meter van de grens. Hoewel mijn broer eerder had toegezegd mij een dergelijke som steeds te willen lenen, vond hij dat hij het in dit geval eerst met Miek moest overleggen.

Samen kwamen ze kijken naar de boerderij, ze waren zozo lala enthousiast, zeiden dat ik maar moest proberen om een korting van 35% te bedingen als ik een jaar vooruit betaalde. Alleen onder die voorwaarde ging Marc akkoord om mij geld te lenen.

De eigenaar heeft me vierkant uitgelachen. Hij wist inmiddels wie mijn moeder was en welk boerderijtje van haar was, hij vond het er een ongelooflijke troep en hij zag het in het geheel niet zitten dat ik van zijn boerderij mogelijk iets soortgelijks maakte.

Had ik het geld gewoon op tafel gelegd, dan was hij voor mijn argumenten gezwicht, maar doordat ik het blijkbaar op een koopje wilde hebben, flikker maar een eind op.

Dank je wel Marc, voor je niet nagekomen belofte, dank je wel Miek, voor je raadgeving. Toen stond ik echt voor het opgeven.

De zomer ervoor was er een oud kampkind langs gekomen, Joop uit Rotterdam. Joop had vele jaren ponykampen meegemaakt. Zijn ouders hadden een goed lopende groentezaak in Rotterdam en de schoolvakanties van hun kinderen kwamen eigenlijk niet zo goed uit. Zodoende stuurden ze Joop en zijn zus Marjan liever 6 weken lang op ponykamp bij Miek, meerdere jaren.

Vele mensen hebben goede herinneringen aan hun tijd in de ponykampen.

Voor velen is en was het een soort tweede thuis.

Als kinderen van huis wegliepen, dan kwamen ze meestal naar ons toe. Door de jaren heen hebben we er verscheidene gezien. Dat is een groot compliment aan Miek, die, ondanks haar hardheid en strengheid, toch velen aantrok als tweede moeder.

Joop had ook geweldig goede herinneringen aan de ponykampen, ik geloof dat hij er wel 12 heeft meegemaakt, zes weken lang, ieder jaar.

Dat vormt.

Joop kwam bij mij op bezoek, in huize provisorisch.

Vond het fantastisch dat ik het werk van Miek voortzette. Vond de sfeer heerlijk en als vanouds, vond het een thuiskomst.

Hij had in Rotterdam een disco met rolschaatsen opgezet en deze uiteindelijk met een geweldige winst verkocht. Joop ruste nu op zijn lauweren en had geld over. Dat wilde hij wel investeren, zeker in een mal bedrijfje waar hij ziel en zaligheid in had gevonden. Joop bood zich aan stille vennoot te worden, had daar 500 duizend gulden voor over...

Goed, wellicht was ik te goedgegelovig. Of te naïef.

Maar zijn investering gold de aanschaf van een boerderij, van randvoorwaarden. Die dan op zijn naam zouden komen te staan, natuurlijk. Een investering, maar met een gezonde tegenwaarde. "Okke, zoek maar een mooie boerderij, ik koop 'm dan en verhuur 'm aan jou om er ponykampen te houden. Als tegenprestatie word ik voor de helft eigenaar van de helft van jouw bedrijfje."

Ik vond een geweldig mooie boerderij, 12 km ten zuiden van Maastricht, te Wonck.

Een mooie hof boerderij, met een hele grote schuur achter het huis, 2 hectare weiland, en zelfs een eigen mergelgrot in de wei.

De boerderij stond te koop, maar ook te huur. Ik maakte foto's en stuurde ze naar Joop. Ik stelde voor om het eerst te huren, maar met koopoptie.

Joop liet meteen weten het te zien zitten, spoedig zou hij komen kijken, "onderteken het huurcontract maar vast"...

De huursom, 1500 gulden per maand, was behoorlijk voor mij, maar ik verwachtte dat Joop wel zou meebetalen.

Ik ondertekende het contract voor 3 jaar en heb sindsdien nooit meer iets van Joop vernomen.

De boerderij in Wonck had een geweldig grote hooischuur, met stallen er onder.

Alleen zat er geen vloer in de hooizolder. Wel lagen er 'n hoop houten luiken, die eerder op een rijnaak hadden gediend. Die heb ik eerst vastgetimmerd, waardoor ik een hele grote slaapruijnte creëerde.

In de stallen eronder brak ik enige muren af en maakte er een grote eetzaal, een spelletjesruimte en een zitkamer in. In een tweede schuur metselde ik een keuken. Het kleine woonhuis bood onder ruimte voor Yvonne, boven voor mij.

Ik overwoog of ik hier wilde wonen, maar deed dat uiteindelijk toch niet.

Doordat Joop niets meer van zich liet horen, belande ik in behoorlijk zwaar weer. Ik zat opeens opgezadeld met een boerderij van 2 duizend gulden per maand, en moest het tegelijkertijd nog zien op te knappen ook.

Het enige lichtpunt was dat de inschrijvingen voor de ponykampen toen nog goed liepen, en ik kon makkelijk 30 kinderen per week laten komen.

Tel daarbij de leiding op, plus nog eventuele losse gasten, zoals ouders en vrienden, het ging allemaal. Een dolle tijd!

Stel je een mooi binnenplein voor, plat, met daarop alle tafels die je kunt vinden, aaneengeschoven tot je een tafel hebt van 15 meter lengte, met aan weerszijden wel 50 eters, ik aan de ene kant, de huismoeder Willemien aan de andere kant, ongelooflijk wat een gezelligheid!

Of met zijn allen ouderwetse spelletjes doen, zoals springtouwen, man, de gelukzaligheid droop er van af.

Om mijn bedrijfje een extra impuls te geven was ik met 15 assistentes(!) op line-dancing gegaan, cowboydansen. We hadden 5 dansen uitgekozen die niet te moeilijk waren, twee polka's en 3 line-dancings. We begonnen op de eerste dag met oefenen, en op de laatste dag, als de ouders de kinderen kwamen halen, dansten we met z'n allen op het binnenhof, groot en klein, jong en oud.

Dat zijn herinneringen die je nooit meer vergeet, niemand van ons!

De mergelgrot, 40 meter hoger gelegen, in de wei achter het huis. Een doodlopende grot, maar wel pikkedonker. Geweldig om life-line te spelen, met mij op de grond kruipend om ze extra te laten schrikken.

Of de disco-avond, met de hele grot verlicht met waxinelichtjes, sprookjesachtig mooi.

Ponykampen draaien is niet zo heel moeilijk. Je hoeft maar te voorkomen dat mensen zich gaan vervelen. Paardrijden is natuurlijk de hoofdbezigheid, maar tussendoor moet het ook gezellig blijven. Daartoe speel je rare spelen, raadsels die je verder nooit tegenkomt, je vertelt eens wat over paardentaal, over paardengedrag. Heb je even geen puf, dan heb je altijd nog honderden strips, zoals de Ponyclub, de Penny, Tina, Suske en Wiske en wat niet al.

Je moet er oog voor krijgen wanneer mensen het heerlijk vinden om even geheel rust te hebben en wanneer het opeens inzakt. Eventueel stuur je dan je leiding aan, geeft ze opdracht om wat dan ook te gaan doen, zodat de gasten bezig zijn en die avond weer bijna comateus in slaap zullen vallen. Afmatten die kinderen, daar komen ze voor! Als ze vertrekken moeten ze binnen de 10 minuten na hun vertrek in slaap zijn gevallen en het hele weekend verder niet meer wakker worden, dan pas weet je zeker dat het een goede en gave week was!

Het indut-moment was nabij. Niets erger dan verveelde kinderen. Iedereen zat met zijn neus in een penny, ook de leiding.

Ik zeg tegen mijn leiding dat er weer een spelletje moet komen, dat ze maar iets bedenken. Helaas, ze hebben geen zin. Zelfs de leiding had even geen zin. Desastreus.

"Wat dachten jullie van hoofdstellen uit elkaar halen, en ze weer in elkaar zetten?" Leuk spel, en reuze handig als je met de paarden onderweg bent en er gaat iets mis met je hoofdstel. Hè nee, nu even niet, geen zin...

Op zo'n moment moet je iets gekks weten te bedenken, iets dat iedereen zich zijn leven lang weet te herinneren als een aangename gedachte.

'Dames en heren, mag ik even uw aandacht? We gaan een wedstrijd houden, wie het eerst zijn hoofdstel compleet en goed in elkaar weet te zetten...'

'hè nee, laat ons nou gewoon even zitten lezen...'

'Nee nee, er is nog meer... Voordat jullie beginnen met de hoofdstellen, wil ik dat jullie een verhaaltje kiezen, in een van die Penny's die jullie allemaal zo uitgebreid zitten te lezen, dat jullie zouden kunnen naspelen! Ieder plaatje van dat verhaaltje fotograferen we dan, met de paarden erbij, en dan maken we ons eigen stripverhaal, compleet met de originele teksten erbij...'

Dit was voldoende om het hele kamp de rest van de week enthousiast bezig te houden, de strip is er uiteindelijk ook van gekomen en het was weer een onvergetelijke week geworden!

Dit 'uitstapje' naar Wonck kostte me bijna mijn kop, ik was alleen nog maar aan het werk om de huur van de boerderij te betalen, en huize provisorisch stond geheel leeg. Miek heeft nog iets geprobeerd op te zetten voor studenten uit de Oostblok, die dan gesponsord moesten worden door studenten uit het westen, waarna ze samen vakantie konden vieren in haar boerderijtje, maar zó sociaal voelend was geen enkele westerse student.

Verder had Miek zich bezig gehouden met de 'bouw' van een amfitheater in haar weiland bij Val Dieu, waar de helling zo steil was, dat de graafmachine bijna naar beneden kukelde. Er naar toe had ze met een bulldozer een wandelpad laten aanleggen.

Nou was er altijd al een wandelpad geweest in deze wei, maar die liep geleidelijk omhoog. Nu waren alle wandelaars aangenaam verrast zo'n mooi pad aan te treffen in de wei, en volgden deze massaal, om daarna uit te komen bij wat vreemde heuveltjes, onderin/achterin de wei, waar het pad opeens compleet ophield.

Feitelijk waren zij nu onbedoeld de acteurs in Miek's theatertje, ieder weekend voorstelling, waarbij wandelaars radeloos om zich heen zochten hoe nu verder te moeten, met omaatjes aan de arm...

Het had vast iets kunnen worden, dat theater, maar er was geen gezelschap dat wilde komen spelen of er een stuk voor had, het Midzomernachtsdroom-spel dat Miek voor ogen stond, speelde zich alleen in haar hoofd af.

Omdat haar weilanden nu veel te ver af lagen om door mij te gebruiken, had ze een boer toegestaan zijn koeien een paar maanden per jaar er op te zetten, zodat ze in ieder geval begraasd werden.

Na 3 jaar kwam Miek op haar beslissing terug, dit was ook zonde. Ik mocht het boerderijtje toch weer gebruiken. Mijn enige probleem was, dat ik inmiddels bijna alles dubbel had: bedden, borden, bestek, de gehele inrichting, en een stuk nieuwer. Maar van Miek mocht ik niets veranderen aan haar boerderijtje. "Sla maar op die handel, het boerderijtje komt het niet in". Tja.

Miek was zeer behoudend. Waag het niet om met iets te gaan slepen waar zij bij was. Deed je het wanneer zij er niet was, en kon je het zo neerzetten alsof het er altijd al gestaan had, dan mocht het blijven, want ze had geen oog voor delen van haar bezit. Ik heb aardig wat uren gewerkt als interieurarchitect om mijn nieuwe spullen erin, en haar oude spullen eruit te krijgen...

Hooguit kwam het Miek voor dat ik goed had schoongemaakt, het boerderijtje zag er opeens zo veel netter uit. Hád ik schoongemaakt, dan kreeg Willemien het compliment dat er duidelijk een vrouwenhand aanwezig was in de huishouding. Nou poetste Willemien ook wel, maar anders.

Natuurlijk had ik wel meer ideeën om het boerderijtje op te knappen, maar ik had daar geen geld voor en Miek wilde het niet betalen. 'Als je veranderingen wil, dan moet je ze zelf maar bekostigen...'
Aanvankelijk had ik slechts geld om verf te kopen, maar dat fleurde al veel op. In haar ogen verkwanselde ik de winst.

Ik kocht een grasmaaier en onderhield de tuin. Nou, dat vond ze wel geweldig, het werd het begin van een omslag! De tuin werd steeds mooier, ik had op meerdere punten rozen gezet -haar lievelingsbloem- en zitjes gemaakt.

Jammer genoeg waren de koeien van de buurman ook grote tuinliefhebbers en kwamen ze vaker op bezoek dan mij lief was. Van die hele grote koeien, die witte, vleeskoeien. Op een dag zag ik zo een beest zomaar, vanuit stilstand, tjoep, over het hek heen springen, ongelooflijk. Had het even tevoren geregend, kon je meteen aardappels poten in de kuilen die ze achterlieten.

Miek kwam weer graag en veelvuldig bij Huize Provisorisch, zeker als ze wist dat ik er ook was. Dan ging ze languit in de tuin liggen en deelde van daar uit haar orders en zienswijze aan de wereld mede. Ook bij het begin van ieder ponykamp was zij stevast aanwezig, iedereen moest toch weten dat dit feitelijk haar boerderijtje was. Het liefst wilde ze aan alle ouders worden voorgesteld, of nam ze een prominente plaats in, waar ze niet over het hoofd gezien kon worden.

Zo zat ze als de ouders met hun kinderen arriveerden, regelmatig boven op de nok van het dak, dakpannen goed te leggen... "Goedemiddag", glimlachte ze dan minzaam omlaag, 'Hallo, ik ben de moeder van Okke, ik geloof dat de koffie klaar staat, helaas heeft hij geen oog voor de werkelijke urgenties...' Zodra de laatste ouder weg was, was Miek ook weer beneden. Het volgende weekend zat

ze weer boven op het dak.

Of, als het lekker warm weer was, koos ze bij voorkeur het moment dat de ouders aan kwamen, uit om op de straat voor het huis haar kleren grotendeels uit te trekken en slecht in slip en bloes in het water van de waterbak te stappen, om er dan als een soort nymf, maar dan wel een van de reeds belegen soort, weer uit omhoog te borrelen, om zich, vanuit de waterbak, voor te stellen.

Als de ouders weer vertrokken waren, meestal toch hun kinderen onder mijn zorg achterlatend, luisterde Miek naar mijn welkomstwoord en of ik wel voldoende benadrukte dat we feitelijk gast in haar huis waren.

Het liefst als ik net bezig was de kinderen welkom te heten en het kamp te openen, deelde Miek dan nog even fijntjes mee dat ze moe was van alle door mij aan haar opgelegde taken, maar dat ze nu toch echt naar huis toe moest, tenslotte was ze al bijna 80 en had ze het aan haar hart. Miek was vanaf haar zeventigste al bijna tachtig...

Morgen zou ze extra vroeg terugkomen om verder te werken.

Nou, daar kon je donder op zeggen hoor, steevast was ze de eerste ochtend om zes uur weer aanwezig, ging naar de keuken en rammelde dan net zo lang en zo hard met de pannen en deksels, dat het hele huis wel wakker was. Vervolgens eiste ze haar koffie, plofte neer aan de ontbijttafel, smeerde zesdubbeldikke boterhammen met alles tegelijk erop, mompelde tussen haar happen door nog wat onverstaanbare orders, en verdween dan weer, de kinderen in verbazing achterlatend.

Mijn remedie tegen dit geweld was dat ik iedereen opdroeg, telkens als men haar zag, 'Dag Oma Miek...' tegen haar te zeggen, en met de leiding sprak ik af dat ze haar telkens zouden zeggen dat er verse koffie in de keuken stond voor haar. Tegen dit geweld kon zij niet op, iedereen was zo aardig voor haar, dat ze feitelijk overbodig was.

Hoofdstuk 14: Het dak

Zojuist heb ik het al even aangetipt, Miek's grote 'hobby' en passie was het dak.

Met haar 79ste heeft ze er voor het laatst opgezeten, al heeft ze nadien nog wel een smak achter haar huis in Maastricht gemaakt vanaf het platje aldaar.

Tot dan toe bevreemde het niemand haar boven op het dak bezig te zien, om de pannen weer recht te leggen. Het dak van Huize Provisorisch was een constante zorg en kwelling, hoe vaak ik ook heb aangedrongen om er eens een nieuw dak op te leggen.

De achterkant van het boerderijtje staat op het zuidwesten en de wind treft op zijn weg naar het oosten dit dak in volle kracht, tot daar nog niet veel tegenstand sinds de kust. Het leek werkelijk wel of de God van de wind zich het liefst afreageerde op ons dak.

En dan vooral op de punt, waar het door ons zogenoemde 'Kattegat' onder lag.

(Wij gaven de meeste ruimtes namen, zodat je maar een keer hoefde uit te leggen waar een betreffende ruimte zich bevond. Zo hadden we een Harem, een Japonnais, een Salon, een Balzaal. Mensen die dit voor het eerst hoorden, geloofden hun oren vaak niet, en terecht).

Natuurlijk kwam het, behalve de kracht van de wind, ook doordat het dak aan de onderkant niet meer beschermd werd door een soort stootplank of dakgoot, die hadden het al jaren geleden begeven.

Op het dak lagen van die oude mulde-pannen, rood en blauw, en de meeste panlatten waren ook al ver weggerot. Ieder na- en voorjaar, bij die heftige stormen, was het weer raak, dan kwam het halve dak omhoog en donderde de helft omlaag. Of het hele dak lag schots en scheef. De emmers en babybadjes in het Kattegat vingen het grootste deel regenwater wel op.

Miek had er vooral een broertje dood aan om eindeloos met de dakpannen naar boven te slepen, dus bedacht ze iets waar de wereld werkelijk op zat te wachten, stom dat nog geen dakdekker daar ooit op was gekomen.

Alle dakpannen werden met een oude knetterende boormachine doorboord, een klein gaatje erin, en dan vastmaken aan de panlatten, als die er niet meer was, dan gewoon aan de volgende of desnoods aan de balken. IJzerdraadjes, hooitouwjes, elastiekjes, als het maar hield.

Voortaan was het net een soort xylofoon als de wind waaide, de dakpannen konden nog wel opvliegen, maar niet meer wegvliegen. Na iedere storm hoefde je dan alleen nog maar de pannen weer goed te trekken, iets dat je vaak vanaf de binnenkant kon doen. Lukte het niet vanaf de binnenkant, dan moest je eerst met een ladder aan de andere kopse kant op het dak zien te kruipen, en vervolgens over de hele lengte van het huis je een weg zien te hupsen, toch snel een 30 meter. Daartoe moest je dan in een halve spagaat gaan zitten, en uitkijken dat je met je voeten niet nog meer kapotmaakte. Vooral om langs de schoorstenen te komen vond ik een hachelijk karweitje, want dan moest je toch even opstaan, over de schoorsteen heen stappen, en dan weer gaan zitten. Bovendien kwam je er dan ook achter dat de schoorsteen bakstenen vooral met leem waren vastgemetseld...

Ik vond dat dit toch ook anders moest kunnen en heb toen op de bewuste plaats het halve dak er af gehaald, alle balken en panlatten vervangen, en geprobeerd een dakraam te plaatsen. Ik geef het toe, ik had zo iets ook nog nooit gedaan, en dit keer moest ik het in mijn eentje doen.

Daarna was het weliswaar iets verbeterd en was het een stuk makkelijker om de dakpannen weer goed te leggen, maar de emmers en babybadjes mochten toch blijven staan, een dakraam plaatsen is toch moeilijker dan het lijkt...

Achter het huis, grenzend aan de keuken, lag nog een soort platje, waar Miek graag zat te zonnen.

Miek kwam in die tijd geregeld in het boerderijtje en dan nam ze graag een van mijn zoons mee, om karweitjes te doen.

Je kunt over haar zeggen wat je wil, maar ze was ook reuze avontuurlijk ingesteld, alles kon en mocht, zolang het maar opbouwend was en niets hoefde te kosten. Wellicht een gek oud mens om als Oma te hebben, maar zoals zij vind je ze niet makkelijk.

Haar jongste kleinzoon, Pieter-Bas, kwam op het idee een serre te bouwen, achter het huis, zodat Oma ook bij regen lekker in de tuin kon zitten. Oma was meteen in vuur en vlam, eindelijk nog een bouwer in de familie!

Ja, een serre, dat leek haar wel wat, die kon dan meteen dienen als een soort isolatie voor de keuken. Eerst werden er muurtjes gemetseld, ongeveer een halve meter hoog, en daarop werden verschillende raamkozijnen geplaatst, die had ze toch in voorraad staan.

Daar waren ze wel een paar dagen zoet mee. Nu de kozijnen stonden, moest er natuurlijk ook een dak op. Zoals gezegd hadden we ook nog een flinke voorraad glas staan, gewone ruiten, maar ook oude autoramen.

Eerst werd er nu een raamwerk gemaakt van panlatten, en daar bovenop kwamen nu de verschillende soorten en maten ruiten en ramen op te liggen, ieder stuk glas met ijzerdraadjes vastgemaakt aan de panlatten, die overigens aardig doorzakten onder het gewicht. Maar toen was het toch iets geworden dat op een hele grote afstand wel iets weg had van een serre. Persoonlijk sprak ik liever van een guillotine, temeer het glas regelmatig barste en naar beneden kukelde.

Maar Miek was reuze trots op dit bouwwerk, dat ze samen met Pieter-Bas had aangelegd. Het enig nadelig effect dat dit ding had, was dat het toch licht in de keuken wegnam. Geen nood, Miek pakte een zaag en begon de vloer van de kamer boven de keuken in te zagen, min of meer precies onder de ramen daar.

Miek deed nooit iets precies en had er vooral een hekel aan om ergens de maat van op te moeten nemen.

Gevolg was dat er nu twee behoorlijk grote gaten in de vloer van de bovenkamer zaten, vlak voor de ruiten daar, zodat je daar ook geen gebruik meer van kon maken, gaten groot genoeg om door heen te kunnen donderen bovendien, en de gaten fungeerden ook meteen als een soort schoorsteen voor alle eetluchten die uit de keuken opstegen.

Als er weer eens pannenkoeken gebakken werden, hing de lucht ervan nog weken later op de jongensslaapkamer. Om weer te voorkomen dat iets of iemand door de gaten zouden zakken, werden er restjes kippengaas uit de wei gehaald -oorspronkelijk bedoeld om de ganzen binnen te houden- en er ruim overheen gespijkerd, zodat je nu niet meer alleen het gevaar liep door die gaten te zakken, maar ook om je voeten stevig open te halen aan dat verwenste gaas.

De guillotine heeft jaren gestaan, het kapotte glas moest regelmatig vervangen worden, en er was gelukkig niemand die het in zijn hoofd haalde om er te gaan zitten. Het hout en de ijzerdraadjes rotte langzaam weg en uiteindelijk heb ik er maar een fikse ruzie voor over gehad om 'm weer weg te halen.

Nou ja, eerst weggehaald natuurlijk, daarna pas ruzie...

Hoofdstuk 15: De Japonnais

Aan de voorkant van het boerderijtje stond nog een kleine schuur, met onderin een soort garage, daarboven een rommelzoldertje. Het stond min of meer los tegen het huis gemetseld, maar was wel oorspronkelijk. Nu alweer 19 jaar geleden was ik begonnen Miek's bedrijfje voort te zetten. Toentertijd stond er nog een oude eend in die garage, met aan weerszijden 2 millimeter speling. Wilde je achter het stuur zitten, dan moest je eerst over de motorkap kruipen, dan over het dak en onder het plafond naar achter, daar weer er af, achterdeur in, en dan weer naar voren. Reuze handig dus, zo'n reservewagen.

Het rommelzoldertje er boven stond zo vol, daar kwam nooit meer iemand. Ik vond dat dit toch wel zonde was en begon het op te ruimen. Miek vond dat aanvankelijk maar niets, maar liet me toch mijn gang maar gaan.

Af en toe kwamen er toch weer herbruikbare spullen aan het licht die ze al jaren kwijt was, en die verhuisde ze dan weer naar een andere plek, zodat het daar ook niet meer om door te komen was. Een stuk of 8 oude eendedaken, 6 oude spatborden, dat soort dingen. Je weet maar nooit waar of wanneer het van pas komt.

Toen ik alles had leeggeruimd, af en toe stiekem met een volle wagen naar de container gereden, bleek het best een leuke ruimte, hoog genoeg zelfs om nog een vliering in te maken. Alleen moest er eerst wel een nieuwe vloer gemaakt worden. Wie schetst mijn verbazing als Miek opeens besluit daar wel geld in te willen steken? Ze kocht zowaar nieuwe balkjes, ja, zelfs prachtige planken om als vloer te dienen. Vlijtig werkten we alletwee om de vloer er goed in te leggen.

Voor mijn geestesoog zag ik hier reeds een aantrekkelijke kamer en ik vertelde Miek dat ik de vloerplanken eerst in de lak zou zetten, laten drogen, even opschuren, en nog eens lakken. "Nee hoor, dat is niet nodig..." zei ze, en begon de vloer meteen met een stapel oude vloerkleden te bedekken, waarna ze van alle kanten weer met oude troep kwam aanzetten, zodat deze nieuwe ruimte weldra weer behoorlijk gevuld stond.

Die vliering heb ik er daarna zelf maar ingelegd, ben nog een paar keer stiekem naar de container gereden en heb de werkelijk herbruikbare spullen op die vliering gelegd. Bovenop die kleden heb ik toen toch maar een klein kamertje gemaakt en gevuld met allerlei oosterse meubeltjes die ik nog had, en zodoende had ik voortaan een leuk privé vertrekje, de Japonnais.

Nu het eenmaal een kamertje was, zag Miek er wel de lol van in, vond het zelfs zo leuk dat ik dan ook een balkonnetje moest hebben. Met een vuisthamer sloeg ze wat bakstenen weg en schoof daar twee eiken balkjes in, timmerde daar wat oude planken op, timmerde zelfs een piepkleine balustrade, zodat Pieter-Bas er niet af kon vallen.

Een ontwerp van iets is pas af als het tegelijk ook ergens anders toe kan dienen, liefst iets waar niemand op zou komen. Dus kwamen er aan de onderkant rekstok en schommel te hangen. Als Pieter-Bas voortaan ging schommelen, zag je het halve aanbouwtje meebewegen...

De auto mocht er uiteindelijk ook uit, maar voordat ik weer iets met het hok kon doen, stond het er alweer vol met belangrijker zaken.

Zo zijn we samen een paar jaar door het hele boerderijtje getrokken.

Ik ruimde op en bracht bussen vol naar het stort, en Miek, blij met zoveel vrijgekomen ruimte, struinde weer containers af en bergde het allemaal weer op.

Er was één project van mij dat ze echt prachtig vond. Bij het grofvuil vond ik een heel stel oude vogelkooitjes. Ik vond dat zo grappig, daar moest ik toch iets mee kunnen doen. Zal een ingeving zijn geweest, die plotselinge verzamelwoede van mij, want wat moet een redelijk weldenkend mens nou met een verzameling onnodige dingen?

Het Amnesty-gevoel in mij kwam te hulp.

Ik heb er het geveltje van de Japonnais mee volgehangen, op verschillende hoogtes, alle maten door elkaar, en vooral met alle deurtjes wagenwijd open!

Het werd een van de meest gefotografeerde onderwerpen in de streek.

Nu zijn jullie vast nieuwsgierig naar de Harem? Dat was een ideetje van Miek, ze had boven het ganzenstalletje een heel breed bed gemaakt, met veel veelkleurige kussens en dekens, een bed waar je rustig met 5 mensen tegelijk in kon slapen...

Het ganzenstalletje was ook weer zo'n multifunctionele ruimte, het heeft overal toe gediend en het was een soort niemandsland, waar Miek en ik omstebeurt iets anders van maakten, totdat het uiteindelijk een paardenstal annex wc annex tuigkamer annex douche annex kleine auto onderdelen ruimte annex trap omhoog naar de harem annex gereedschapshok is geworden, alles tegelijkertijd natuurlijk, want wij hielden wel van enige afwisseling....

Hoofdstuk 16: Met Miek op stap.

Buiten is het guur als ze belt, schor en verkouden. “Zullen we wel gaan vandaag? Of zullen we wachten tot donderdag, misschien is het weer dan ook wel beter! Kun jij ook op donderdag? Ik voel me niet zo lekker vandaag, ik heb een verkoudheid opgelopen gisteren, op de stations, uiteraard hadden de treinen weer eens vertraging, op bijna ieder station waar ik kwam bleek de trein net weg te zijn, het begon al bij de eerste trein, die moest uit Emmen komen, die had al vertraging van 10 minuten... Daarna bleek dat mijn trein van Zwolle naar Utrecht nét vertrokken was, dus moest ik daar een half uur wachten op de volgende, uiteindelijk komen we in Utrecht aan, maar met vertraging van 5 minuten, bleek de directe trein naar Maastricht één minuut daarvoor vertrokken... Kun je daar wel een uur gaan staan wachten op de volgende, of je pakt de sneltrein naar Heerlen, een half uur later, maar dan moet je in Eindhoven overstappen. Toch die maar genomen. Seinstoring of iets anders, maar die trein had dus weer een vertraging van 25 minuten. Kon ik in Eindhoven dus weer de trein pakken die direct naar Maastricht ging, had ik net zo goed in Utrecht op kunnen wachten... Nou ja, je begrijpt dus wel dat ik me niet zo lekker voel, en ook heb ik bijna geen stem meer over... Wat vind jij, zullen we op donderdag gaan?”

Als ik wil beamen dat donderdag ook goed is, valt ze me meteen in de rede. “Ach, laten we toch ook maar vandaag gaan... Kom je dan zo...?”

Mahatma Gahndi, moeder Theresa, Doktor Sjivago, ze hadden nog iets van haar kunnen leren. Als ik mijn busje voor haar huisdeur heb gereden, komt er na een vijftal minuten een in een veelheid aan doeken en sjaals gewikkelde figuur naar buiten, compleet met zo een beetje alle kranten van het afgelopen weekend onder de linkerarm, tas en een open doos jus d’orange onder de rechterarm. Eerst kwakt ze alles op haar stoel neer, waardoor deze nu bijna eens zo hoog is, staat dan een beetje verward te kijken wat haar volgende stap zal zijn, hoe ze deze hindernis het beste kan nemen... Want, laat dat duidelijk zijn: dit is een soort ‘prinses op de erwt’, de kloek en haar eieren... Indachtig de vorige keer dat ze met een open pak sap mee reisde, en hoe de inhoud daarvan weldra door mijn auto siepelde, vraag ik haar of het werkelijk nodig is dat die jus mee moet...

Gelaten, als een kind die vlakbij de kassa het gepakte lekkers terug moet leggen, omdat moeder niet van plan is er voor te betalen, brengt ze het pak weer terug naar binnen, onderwijl duidelijk laten voelend dat ze dit alleen onder stil protest doet! Gelukkig heeft ze vandaag verder niets bij zich, meestal moet ik namelijk ook de achterklep nog even openen voor een voorraad vodden of oude fietsen, planken, huisraad, wat niet al, alles dat nog reuze goed bruikbaar is, zonde om weg te gooien, en in het boerderijtje kan het nog heel goed worden opgeslagen, desnoods bouwt ze er nog een extra schuurtje voor... Kom, ze is pas 76, ze tikkert nog dagelijks...

Het eerste stuk verloopt in stilte. Blijkbaar heeft ze ergens teveel gekletst met iemand en heeft ze nu stemrust nodig. Dan, na een kilometer of 20, vraagt ze iets. Ik versta het niet meteen, buig me naar haar toe, zet de radio uit. Nog steeds is het slechts een doffe toon die ik opvang, dus vraag ik opnieuw wat ze zei. Enigszins geïrriteerd herhaalt ze haar vraag. Helaas, ook dit keer hoor ik slechts een vaag gemompel. “Wát zei je...?” vraag ik opnieuw, dit keer het gaspedaal loslatend, zodat de motor ook minder geruis laat horen. Ook buig ik me dit keer geheel naar haar toe, lig half over de voorbank, terwijl ik ternauwernood nog op de weg kan kijken. Met een plots veel helderder stem, maar wel zeer verbolgen, zegt ze nu: “Hoe was het op koor gisteravond...?” Tja...

Hoofdstuk 16: Timmermansoog

Als ik weer eens aan de grond zat, was Miek altijd bereid om bij te springen, als ik dat wilde kon ik een tientje per uur verdienen. Dat was overigens voordat ik het bedrijfje overnam. Daartoe hoefde ik dan alleen maar precies te doen wat zij me op droeg. Enkel vol gewerkte uren werden uitbetaald, daar was ze weer wel heel precies in. Meestal liepen dit soort momenten uit op een volgende knallende ruzie.

Zo ging ik eens mee, om haar te helpen in het Kattedgat, ze wilde de binnenkant betimmerd hebben. Uiteraard hadden we op de heenweg eerst panlatten gekocht, het zou je verbazen wat je daar al niet allemaal mee kunt doen.

Dit keer waren ze wel 4,5 meter lang.

Met veel moeite kregen we ze omhoog, eerst door het raam van de grote meidenkamer, dan linksaf het kleine trapportaal in, dan weer diagonaal door de kamer naar het deurtje van de Kattedgat, met een beetje spanning op de latten proberen een bocht te maken.

Die vier en een halve meter was natuurlijk veel te lang en hadden we ook helemaal niet nodig, veel eenvoudiger was het geweest om eerst op te meten hoeveel we wel nodig hadden, het overschot buiten af te zagen en dan pas naar het Kattedgat er mee. Nee, Miek wilde de hele latten op het zoldertje hebben.

Na veel gewurm, geduw en getrek, waren ze waar ze wezen moesten.

Opnieuw stelde ik voor om een duimstok te gaan halen, om op te meten op welke lengte ze moesten worden afgezaagd, ik schat dat we hooguit 3.20 nodig hadden... Niet nodig, vond Miek, ze had een timmermansoog, ze kon het makkelijk zonder duimstok. Daarop pakte ze een zaag in de ene hand, de lat in de andere. Ze legde de lat niet even ergens neer, zodat deze ergens op steunde, nee, ook dat was niet nodig, gewoon in de lucht houden en zagen maar.

Ze haalde er ongeveer 50 cm af. Nu moest er met de lat gemeten worden, al kon je zien dat deze nog steeds veel te lang was. Opnieuw ging er 60 centimeter vanaf, opnieuw tegen het dak houden, nog steeds te lang. Vooruit, dan nog maar eens 60 cm er af. Tja, nu was de panlat toch echt te kort geworden...

In plaats van nu dan toch een rolmaat of duimstok te pakken, verging het alle 15 panlatten zo, zodat we ze uiteindelijk in diverse maten voorradig hadden.

Met lange spijkers werden ze uiteindelijk tegen het dakbeschot aangetimmerd, helaas zonder ze eerst een beetje voor te putten of voor te boren, waardoor meer dan de helft van de panlatten onbruikbaar werden omdat ze spleten.

Ook niet erg, we konden ze vast nog wel eens ergens anders voor gebruiken, breng ze maar naar de vliering boven de wc's, daar liggen er nog meer.

Vervolgens wilde Miek triplex platen tegen de panlatten spijkeren.

Opnieuw kwam ik aan met de suggestie om eerst even op te meten waar de panlatten liepen en dit dan aan te tekenen op de platen. Niet nodig, dat duurde allemaal veel te lang, gewoon de plaat met één arm tegen het dak houden en gewoon ergens spijkeren, hield het niet, dan op een andere plaats opnieuw proberen.

Gek werd ik er van, wel te moeten spijkeren, maar niet te mogen kijken waar de panlatten liepen, ik heb de halve plaat geperforeerd, en natuurlijk kwam ie telkens weer omlaag.

Ik heb het nog een half uur volgehouden, alvorens ik gillend van woede en onmacht ben weggerend. Helaas was ik met haar meegereden en moest ik nu terug lopen en liften. 20 minuten later racete ook Miek met een boos gezicht langs, en we spraken elkaar weer een tijdje niet...

Hoofdstuk 17: Vervolg taalstrijd

Hoe het verder ging met de taalstrijd?

Inmiddels was gebleken dat onze forellenkweker Snoek ook tot het Waalse kamp behoorde, van de ene dag op de andere sprak hij geen Vlaams meer en was het gedaan met zijn grapjes. Dat werd natuurlijk mede veroorzaakt doordat zijn twee bijna volwassen zoons tot de nachtelijke Voerstreek-kliederaars behoorden, ik heb me er altijd over verbaasd dat ze geen van beiden in het schildersvak zijn gaan werken.

Ook onze directe burenen, de familie van Laar, bleek naar het Waalse kamp te zijn over gestoken, ook zij hadden een zoon, die van nachtelijke uitstapjes hield, zij het dan van weer een andere orde.

Happart daagde Miek met regelmaat voor de rechter, voor van alles en nog wat, zaken die Miek overigens allemaal gewonnen heeft, wat natuurlijk nog meer kwaad bloed zette. Uiteindelijk raadde zelfs de rechter haar aan om toch maar eens over verhuizen na te denken, want het was duidelijk dat er geen einde aan zou komen.

Happart was nog woedender nadat hij eens een directe aanvaring met Miek had, waarbij hij schamperde dat Miek hem natuurlijk niet goed kon verstaan, omdat hij Frans sprak. Owee, dat had hij beter kunnen laten.

Miek had op het gymnasium gezeten en sprak vloeiend Frans, écht Frans, geen koeterwaals! Daar had ze hem, in het bijzijn van een paar van zijn kornuiten, fijntjes op gewezen, ja, als ze wilde dan kon ze iemand wel het bloed onder de nagels vandaan halen...

Wat vervelend was, was dat onze beerput steeds minder goed werkte, de opvangbak voor alles dat door de wc wordt gespoeld. Erg vervelend als je kampen draait. Omdat we dachten dat het door het vele wc papier kwam, mocht niemand dat nog in de wc-pot doen, maar in een emmertje.

Dat emmertje moest dan een paar keer per dag geleegd worden, iets waar ik persoonlijk niet zo goed tegen kon.

Gek is dat je dit bijna overal rondom de Middellandse zee ook moet doen, wc-papier in een emmertje, en dat je er daar niet vreemd van op kijkt, maar hier, zo dicht bij Nederland, vond iedereen het maar iets uit de prehistorie.

Na 2 jaar hebben we de beerput maar eens opengetrokken, om te kijken waar het toch aan schortte. Toen bleek dat de familie van Laar, om ons te pesten, er een heel matras in had geduwd, samen met brokken steen, hout en wat niet al.

Ja, aardige burenen hoor! Uiteindelijk kwamen ze ook nog eisen dat we hun een stuk grond moesten terug verkopen, achter hun huis, want ze wilden hun woning graag uitbreiden. Daar waren wij weer niet zo van gecharmeerd.

Toen ze nog hoger van de toren gingen blazen, hebben Miek en ik de oorspronkelijke tekeningen eens nagemeten, en kwamen we er achter dat ze een groot deel van hun tuin hadden mee verkocht destijds, en als we wilden konden we hun er zo vanaf gooien. Ze bonden minzaam in, niet lang daarna zijn ze verhuisd. Het kadaster, dat we hadden gevraagd voor een officiële meting, heeft het trouwens nooit aangedurfd langs te komen...

Tja, en zo kom ik langzaam steeds dichterbij het eind van dit verhaal. Ik zelf heb er nog een aantal jaren ponykampen gedraaid, maar ook ik kreeg steeds meer tegenwerking. Omdat ik de kinderen wel zelf begeleidde tijdens de tochten, duurde het natuurlijk niet lang voordat ik een persoonlijke ontmoeting met de boswachter Zeevaert had. Ik wandelde met 4 merries en 3 veulentjes door het bos,

op de paarden zaten kleine kinderen, beginnertjes, er liepen nog wat andere kinderen mee, en Willemien met haar golden retriever Diesel, de enige hond die ik ooit heb gekend met een doodsangst voor konijnen.

We waren gewoon aan de wandel en moesten ergens een weg over steken.

Omdat er naast de weg een diepe greppel was, durfden de veulens er niet overheen, en duurde het enige tijd voordat ik ze er over had. Het verkeer moest daarom even wachten, en in een van de auto's zat een hulp-boswachter.

Behulpzaam als de mensen waren in die streek, bleef iedereen in zijn auto zitten.

Toen ik eindelijk de weg was overgestoken en in het bos aan de andere kant mijn weg vervolgde, was het even rustig, maar niet veel later, aan de andere kant van dit bosje, werd ik opgewacht door Zeevaert, de 1e hulp-boswachter en nóg een hulp-boswachter.

Zoals je dat ziet in Amerikaanse politiefilms werd ik hardhandig over de moterkap gedwongen en gefouilleerd, terwijl de kinderen geschrokken stonden toe te kijken. Ik moest mijn personalia geven - 'mijnheer Last, hoe heet u..?' en werd nog net niet in de boeien geslagen.

Voor de rechter moest ik uitleggen waarom ik het bospad over een lengte van 2 kilometer en een breedte van 4 meter totaal had omgeploegd door er met een kudde paarden over heen te razen, waarom ik met een loslopende jachthond het wild in een drijfjacht voor me uit had gejaagd en meer van die onzin, en of ik maar even een boete wilde betalen van 4 duizend gulden en een schadevergoeding van 3 duizend.

Wát ik ook zei en hoe ik ook aantoonbaar kon maken dat het geheel alleen maar in de natte duim van de boswachter was gebeurd, de boswachter was een beëdigd persoon en hij had altijd gelijk.

Het was voor mij afdoende om nooit meer in dat bos te gaan rijden, zelfs op de ruitersporen mocht ik niet komen!

De nieuwste burgermeester was een Vlaming, Huub Broers, die ik nog kende van mijn bulldozer aanvaring met Happart, toen Broers nog alleen maar in de gemeenteraad zat. Blijkbaar had Broers ook schoon genoeg van ons bedrijfje, want op de tweede dag van mijn ponykamp kwam de rijkswacht mij vertellen dat het hele huis afgekeurd was door de brandweer en dat er dus niemand mocht blijven slapen. Niet dat de brandweer ooit op bezoek was geweest, daarvan afgezien was huize provisorisch al zo vochtig vanwege alle kapotte dakpannen door de jaren heen, dat je het nog niet in de fik zou krijgen als je het al zou willen...

Ik sprak af dat ze later op de dag nog eens kwamen om te controleren, ik kocht in Maastricht voor 2 duizend euro aan anti-brandspullen, hing overal brandmelders, brandblussers, brandladders en wat niet al op, en wachtte op hun komst. Ik wacht nog steeds.

Verder kreeg ik te horen dat, wilde ik mensen laten logeren, moest zorgen voor 1 badkamer per 4 gasten.

Niet alleen voor het oog zette ik tenten in de wei, vier prachtige nieuwe tipi's.

Het zag er prachtig uit, maar dezelfde koeien die ook al zo van mijn tuin gecharmeerd waren, vonden het ook leuk om de tenten van dichtbij te bekijken en met hun lange horens gingen ze dwars door het tentdoek heen. Paar duizend euro schade. De boer haalde slechts zijn schouders op. Hoe een indianendorp er uit ziet nadat er een kudde bizons doorheen gewandeld is, kon je voortaan ook bij mij komen aanschouwen...

Verkoop dus...

Nee, uiteindelijk ben ik vertrokken uit huize Provisorisch, hoe leuk het er ook was geweest. Ik trek de deur achter me dicht, zolang het kozijn het nog houdt.

Hopelijk is het binnenkort, wat rest zijn in ieder geval deze leuke herinneringen!

Hoofdstuk 18: Over het verzorgen van ponykampen

Wat ik altijd heel belangrijk vond, was om een kamp te openen.

Een welkomstwoord uit te spreken, waarbij je ook vast enige basisregels kunt uitleggen. Hier moeten alle deelnemers bij aanwezig zijn, dus ook de kok, de leiding, de huismoeder, iedereen.

Mensen die niet bij het welkom waren, hadden later de grootste moeite om toch nog onderdeel van een groep te worden.

Leg uit dat je deze week een grote familie bent, waarbij de organisator -jij dus? - zowel papa als mama in een is. Ook al zijn er echte papa's of mama's bij, als een van de kinderen om zijn echte vader of moeder roept, moet jij antwoorden. Dit om te voorkomen dat andere kinderen zich achtergesteld zouden kunnen gaan voelen, of juist voorgetrokken.

Voorts spreek je af dat er deze week niet meer gevloekt mag worden. Het is verbazingwekkend hoeveel mensen lopen te vloeken en welke woordschat ze daartoe gebruiken.

Spreek af dat er maar één woord is dat je mag gebruiken als het even tegenzit, zoals 'Kaas', of 'Chocoladepasta' of 'Pindakaas'...

Gebruik je een ander -klassieker- woord, dan mag de betreffende persoon onmiddellijk bestraft worden, bijvoorbeeld met een frisse duik in de waterbak, of een emmer water naar het hoofd.

Niemand uitgezonderd!

Je zult zien dat het voor iedereen een zeer gewaardeerde gewaarwording is om niet langer bekogeld te worden met lichaamsdelen of Godsvervloeking. Voor de buitenstaander is het minstens zo grappig om zo vaak bijvoorbeeld het woord 'kaas' te horen.

Houd rekening met wat iedereen graag eet, of juist niet. Spreek af dat iedereen één ding mag benoemen wat hij niet lekker vindt. Komt dat deze week voorbij op het menu, dan hoeft hij dat niet te eten. Al het andere moet gewoon wel gegeten worden.

Veel mensen gaan nu diepzinnig zitten te bedenken wat ze absoluut niet lusten. Spruitjes is veel gehoord, zuurkool, bloedworst, niertjes. Bijna allemaal zaken die je toch al niet van plan was op tafel te zetten.

Vraag nu eerst wie er allemaal vegetarisch eet, er zijn steeds meer kinderen die vegetarisch eten. Dat hoort natuurlijk niet bij de lijst van 'vieze dingen'! Schrijf het wel ergens op wat iedereen benoemt, ga iedereen af -ook de leiding. Het is belangrijk dat iedereen het gevoel krijgt in zijn waarde gelaten te worden.

Spreek verder af dat er vanaf een uur voor het eten, er niet meer gesnoept mag worden. Stel desnoods als sanctie in dat de persoon die het snoepverbod ontduikt -en dus geen honger meer heeft bij het echte eten- minstens een dag lang alleen dit snoepgoed krijgt te eten, voor zowel het ontbijt, als de lunch, als het avondeten, plus alle tussendoortjes. Nou, dan vergaat je de zin in paprikachips wel hoor...

Leg nu ook de huisregels uit. Handen wassen als je van de wc komt, handen wassen voordat je aan tafel gaat, niet in de keuken je handen wassen, maar in de badkamer, tandenpoetsen voor het slapen gaan, niet op je blote voeten door het huis lopen, deuren die dicht zijn ook weer achter je sluiten, dat soort dingen. Leg ook uit wat zometeen de bedoeling is, ga je eerst eten, of ga je paardrijden, wat ga je doen straks.

Mochten er meer regels te binnen schieten, dan kun je die tijdens het eten kwijt.

Nu is het heel belangrijk om elkaar te leren kennen. Daartoe speel ik steeds het 'Namenspel'. Pak er een zak spekkies bij. Leg uit dat iedereen alle namen moet leren kennen van alle deelnemers. Wijs eerst de leiding aan, zeg hoe ze heten en wat hun vakgebied is, bijvoorbeeld spelletjesleiding, paardrijleiding, chauffeur, koffie- en pleisterjuf, wat niet al.

Dan moet iedereen zichzelf voorstellen, omstebeurt moet iedereen hardop zijn of haar naam noemen. Vervolgens moet iedereen proberen of ze alle namen kennen, leg uit dat ze daarbij steeds bij de belangrijkste van deze week moeten beginnen, namelijk zichzelf! Vervolgens de buurman en zo verder.

Als leider van de groep wordt van jou natuurlijk verwacht dat jij als eerste gaat, vervolgens de leiding en zo verder. Is het je gelukt alle namen op te noemen, mag je een spekkie hebben. Gaat het een beetje stroever, help de persoon dan een beetje op weg.

Is er een persoon nog niet, die er wel bij had moeten zijn, zet dan een pop op zijn plaats en laat iedereen wel zijn naam herhalen, zo hoort die persoon er toch al een beetje bij.

Als je aan tafel gaat, is het natuurlijk handig als er ook een leidingstafel is. Maar vergeet niet ook af te spreken dat er ook telkens iemand bij de kinderen aan tafel gaat zitten, afwisselend. Hierdoor voelt iedereen zich meer bij alles betrokken.

Kijk er niet van op als mensen hun boterham wat ruimer bestrooien. Het is tenslotte vakantie. Zo heel vreselijk veel meer hagelslag zal het je niet kosten, als iemand zich daardoor nou gelukkiger voelt? Spreek wel af dat alles dat je op je bord strooit, ook opgegeten moet worden.

Met warm eten is het beter de borden van te voren reeds op te scheppen, nog voordat de kinderen gaan zitten. De pannen zijn nog heet en zwaar, en je hebt meer armslag. Maak een speciaal hoekje voor de vegetariërs. Vraag gerust helpers. Om het eten warm te houden, is het handig om de kant en klare gerechten in 'de Hooikist' klaar te zetten. Een pan gekookte aardappelen of boontjes blijft nog uren heet, als je hem bijvoorbeeld met een deken of kussens inpakt! Wel een briefje er op leggen, zodat niemand er boven op ploft!

Aan het begin van de week besluit ik de maaltijd graag met yoghurt. De zuivelcultuur zorgt voor een reiniging van de maag en helpt zo ziekten te voorkomen. Hetzelfde met sla of salades. Gooi er gerust een schep suiker door, opdat iedereen het lekkerder vindt, het gaat er om dat de vitamines hun werk kunnen doen. Iedereen mag de tafel pas verlaten, als ook de laatste eter klaar is, en iedereen helpt mee bij het afruimen, spreek van te voren een looprichting naar de keuken af.

Verder maakte ik natuurlijk gebruik van corveeploegen, die helpen bij het afruimen en schoonmaken na tafel, bij het afdrogen en terug in de kasten zetten. Je zult verbaasd zijn hoeveel kinderen dit nog nooit hebben gedaan...

Bedenk dat we het allemaal ergens, ooit, bij iemand hebben mogen leren, dat het raadsel van een schone tafel en keuken je de rest van je leven achtervolgt!